

บทที่ 4

ผลการทดลองและวิจารณ์ผลการทดลอง

4.1 การทดลองที่ 1 ศึกษาประสิทธิภาพของสารละลายกรดเพอร์ออกซีแอซิดิก กรดเพอร์ออกซีซिटริก โซเดียมไบคาร์บอเนต โปแทสเซียมซอร์เบต และโปแทสเซียมเมแทไบซัลไฟต์ที่สามารถลดการเกิดโรคเน่าราสีเขียวนบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของสารละลายกรดเพอร์ออกซีแอซิดิก (PAA) ที่ความเข้มข้น 0.01 หรือ 0.02% กรดเพอร์ออกซีซิทริก (PCA) และโปแทสเซียมเมแทไบซัลไฟต์ (KMS) ที่ความเข้มข้น 0.01, 0.02, 0.03, 0.04 หรือ 0.05% และโซเดียมไบคาร์บอเนต (SBC) และโปแทสเซียมซอร์เบต (KS) ที่ความเข้มข้น 1.0, 1.5, 2.0, 2.5 หรือ 3.0% (w/v) ในการลดการเกิดโรคเน่าราสีเขียวนบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* โดยจุ่มผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกเชื้อในสารละลายทดสอบที่ความเข้มข้นต่างๆ เป็นเวลา 3 นาที เปรียบเทียบกับผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น และผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น 3 นาที แล้วเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน ทำการประเมินเปอร์เซ็นต์การเกิดโรค ความรุนแรงของโรค และเปอร์เซ็นต์การเกิดสปอร์สีเขียวนบนผลส้มทุกวัน

ผลการศึกษาพบว่า ผลส้มเริ่มแสดงอาการของโรคเน่าราสีเขียวนในวันที่ 2 ของการเก็บรักษา โดยอาการเริ่มปรากฏขึ้นบนผิวของผลส้มบริเวณแผลที่เกิดการติดเชื้อจะเกิดเป็นจุดน้ำน้ำขยายออกเป็นวงกว้างและมีการพัฒนาของเส้นใยสีขาวเกิดขึ้นตรงกลางของบาดแผล ผลส้มในทุกชุดการทดลองมีเปอร์เซ็นต์การเกิดโรคอยู่ในช่วง 2.67-27.33% และมีความรุนแรงของโรคอยู่ในช่วง 0.07-1.87 เซนติเมตร ในวันที่ 3 และวันที่ 4 ของการเก็บรักษา เชื้อราสร้างกลุ่มสปอร์สีเขียวนขึ้นมา โดยในวันที่ 4 ผลส้มในทุกชุดการทดลอง มีเปอร์เซ็นต์การเกิดสปอร์อยู่ในช่วง 0.67-20.00% มีเปอร์เซ็นต์การเกิดโรคอยู่ในช่วง 30.67-78.00% และมีความรุนแรงของโรคอยู่ในช่วง 2.47-7.30 เซนติเมตร เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเก็บรักษาในวันที่ 5 ผลส้มในชุดควบคุมที่ 1 และชุดควบคุมที่ 2 มีเปอร์เซ็นต์การเกิดโรคเท่ากับ 100% และ 92% ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสารละลายแต่ละชนิดที่ระดับความเข้มข้นต่างๆ กับชุดควบคุมแล้ว พบว่า ชนิดและความเข้มข้นต่ำที่สุดของสารละลายที่สามารถลดการเจริญของเชื้อรา *P. digitatum* สาเหตุของโรคเน่าราสีเขียวนบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งได้ดีที่สุด คือ 1.5% KS, 1.5% SBC และ 0.02% PAA โดยสามารถลดการเกิดโรคเน่าราสีเขียวนบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งจาก 92% ในชุดควบคุมที่ 1 และ

100% ในชุดควบคุมที่ 2 มาเป็น 66.67, 85.33 และ 86.00% ตามลำดับ ลดความรุนแรงของโรค จาก 8.63 เซนติเมตรในชุดควบคุมที่ 1 และ 8.90 เซนติเมตรในชุดควบคุมที่ 2 มาเป็น 6.10, 7.53 และ 7.83 เซนติเมตร ตามลำดับ และลดการเกิดสปอร์สีเขียวจาก 49.33% ในชุดควบคุมที่ 1 และ 58% ในชุดควบคุมที่ 2 มาเป็น 22.00, 45.33 และ 41.33% ตามลำดับ (ตาราง 4.1-4.15)

สารละลาย PCA¹ และสารละลาย KMS² ที่ความเข้มข้น 0.01-0.05% ไม่สามารถควบคุมการเจริญของเชื้อรา *P. digitatum* สาเหตุของโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งได้และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในชุดควบคุมที่ 1 และชุดควบคุมที่ 2 (ตาราง 4.2-4.3, 4.7-4.8 และ 4.12-4.13) ผลการทดลองที่ได้สอดคล้องกับผลการใช้สารละลาย PCA ที่ความเข้มข้น 0.02 และ 0.04% ไม่สามารถควบคุมโรคแอนแทรกโนสบนผลมะม่วงที่ผ่านการปลุกสปอร์ของเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides* ได้เช่นกัน (สมศิริและคณะ, 2551) แต่การใช้สารละลาย KMS ที่ความเข้มข้น 0.02% สามารถควบคุมการเจริญของเชื้อรา *Aspergillus parasiticus* ในเมล็ดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ (กนกรัตน์และคณะ, 2542) ถึงแม้ว่าเชื้อรา *A. parasiticus* จัดอยู่ในสกุล Eurotiaceae เช่นเดียวกับเชื้อรา *P. digitatum* แต่ในการทดลองนี้ สารละลาย KMS ที่ความเข้มข้น 0.01-0.05% ไม่สามารถควบคุมโรคเน่าราสีเขียวที่มีสาเหตุจากเชื้อรา *P. digitatum* บนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งได้ โดยปกติสารละลายต่างชนิดกันจะมีความจำเพาะต่อการทำลายจุลินทรีย์ได้ต่างชนิดกัน (สิวาพร, 2546) การเพิ่มระดับความเข้มข้นของสารละลายจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำลายจุลินทรีย์ แต่ที่ระดับความเข้มข้นสูงอาจก่อให้เกิดสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคได้ ดังนั้น การใช้สารฆ่าจุลินทรีย์จึงต้องคำนึงถึงระดับความเข้มข้นที่ปลอดภัยและไม่เกินค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้

¹ มาตรฐานการใช้สารละลาย PCA ยังไม่ปรากฏ แต่เนื่องจาก สารละลาย PCA เป็นสารที่มีฤทธิ์ในการออกซิไดส์รุนแรงและได้จากการผสมกรดซัลฟิวริกกับไฮโดรเจนเพอร์ออกไซด์เช่นเดียวกับสารละลาย PAA ที่ได้จากการผสมกรดแอสซิติคกับไฮโดรเจนเพอร์ออกไซด์ ดังนั้น ในการทดลองจึงเลือกใช้สารละลาย PCA ที่ความเข้มข้น 0.01-0.05% ซึ่งอยู่ในช่วงค่ามาตรฐานของ PAA ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดปริมาณการใช้สารละลาย PAA สำหรับทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสอาหารได้ไม่เกิน 0.02% หรือ 200 มิลลิกรัมต่อลิตร (CFSAN/offices of Food Additive Safe, 2006)

² สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของสหรัฐอเมริกาแนะนำให้ใช้สารละลาย KMS ตามความเหมาะสม (สุกิจ, 2548) แต่สารละลาย KMS มักก่อให้เกิดสารตกค้างประเภทซัลไฟต์ ดังนั้น ในการทดลองจึงเลือกใช้สารละลาย KMS ที่ความเข้มข้นระดับต่ำ 0.01-0.05% เพื่อลดปริมาณสารตกค้างบนผิวผลไม้

ตาราง 4.1 เปรอร์เซ็นต์การเกิดโรคเน่าราสีเหี่ยวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายกรดเพอร์ออกซีแอซิดิกที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	การเกิดโรค (%)			
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	2 วัน	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	21.33ab \pm 2.31	45.33a \pm 1.16	68.00ab \pm 3.46	92.00ab \pm 4.00
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	27.33a \pm 4.62	51.33a \pm 1.16	75.33a \pm 3.06	100.00a \pm 0.00
0.01%PAA, 3 นาที	16.67b \pm 4.16	38.00b \pm 4.00	58.67b \pm 6.43	90.67ab \pm 5.03
0.02%PAA, 3 นาที	15.33b \pm 2.31	35.33b \pm 1.16	56.67b \pm 4.16	86.00b \pm 4.00
C.V. (%)	17.41	5.26	6.92	4.11

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.2 เปรอร์เซ็นต์การเกิดโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายกรดเพอร์ออกซิซิดริกที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	การเกิดโรค (%)			
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	2 วัน	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	21.33a \pm 2.31	45.33a \pm 1.16	68.00b \pm 3.46	92.00b \pm 4.00
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	27.33a \pm 4.62	51.33a \pm 1.16	75.33a \pm 3.06	100.00a \pm 0.00
0.01%PCA, 3 นาที	24.67a \pm 1.16	51.33a \pm 3.06	71.33ab \pm 1.16	98.00ab \pm 2.00
0.02%PCA, 3 นาที	25.33a \pm 3.06	50.00a \pm 2.00	71.33ab \pm 3.06	94.67ab \pm 3.06
0.03%PCA, 3 นาที	24.00a \pm 3.46	48.00a \pm 2.00	68.67ab \pm 1.16	96.00ab \pm 2.00
0.04%PCA, 3 นาที	24.67a \pm 1.16	48.67a \pm 4.16	68.67ab \pm 2.31	95.33ab \pm 3.06
0.05%PCA, 3 นาที	24.67a \pm 1.16	48.00a \pm 0.00	71.33ab \pm 3.06	95.33ab \pm 3.06
C.V. (%)	11.09	4.27	3.71	2.84

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.3 เปรอร์เซ็นต์การเกิดโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายโพแทสเซียมเมแทไบซัลไฟด์ที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	การเกิดโรค (%)			
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	2 วัน	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	21.33b±2.31	45.33ab±1.16	68.00b±3.46	92.00b±4.00
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	27.33ab±4.62	51.33a±1.16	75.33ab±3.06	100.00a±0.00
0.01%KMS, 3 นาที	30.00a±2.00	53.33a±3.06	76.67ab±4.16	99.33a±1.06
0.02%KMS, 3 นาที	29.33a±2.31	52.00a±2.00	78.00a±2.00	98.67a±1.16
0.03%KMS, 3 นาที	24.00ab±2.00	50.67a±2.00	73.33ab±3.06	98.67a±1.16
0.04%KMS, 3 นาที	24.67ab±3.06	52.67a±2.31	74.67ab±3.06	96.67ab±1.16
0.05%KMS, 3 นาที	22.67ab±2.31	44.00b±2.00	68.67b±3.06	95.33ab±1.16
C.V. (%)	10.91	4.09	4.32	1.85

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.4 เปรอร์เซ็นต์การเกิดโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายโซเดียมไฮโปคลอไรต์ที่ความเข้มข้นต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	การเกิดโรค (%)			
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	2 วัน	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	21.33ab \pm 2.31	45.33abc \pm 1.16	68.00ab \pm 3.46	92.00ab \pm 4.00
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	27.33a \pm 4.62	51.33a \pm 1.16	75.33a \pm 3.06	100.00a \pm 0.00
1.0%SBC, 3 นาที	22.00ab \pm 2.00	46.67ab \pm 1.16	72.00a \pm 0.00	91.33ab \pm 2.31
1.5%SBC, 3 นาที	18.67b \pm 1.16	36.67bc \pm 4.16	56.67c \pm 5.03	85.33b \pm 4.16
2.0%SBC, 3 นาที	18.67b \pm 2.31	38.00bc \pm 4.00	59.33bc \pm 3.06	87.33b \pm 4.62
2.5%SBC, 3 นาที	19.33ab \pm 4.16	38.00bc \pm 7.21	58.67bc \pm 6.42	87.33b \pm 1.16
3.0%SBC, 3 นาที	16.00b \pm 2.00	35.33c \pm 3.06	58.67c \pm 3.06	84.00b \pm 3.46
C.V. (%)	14.14	9.02	6.14	3.61

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.5 เปรอร์เซ็นต์การเกิดโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายโพแทสเซียมซอร์เบตที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	การเกิดโรค (%)			
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	2 วัน	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	21.33a \pm 2.31	45.33a \pm 1.16	68.00ab \pm 3.46	92.00ab \pm 4.00
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	27.33a \pm 4.62	51.33a \pm 1.16	75.33a \pm 3.06	100.00a \pm 0.00
1.0%KS, 3 นาที	9.37b \pm 3.00	31.33b \pm 1.16	56.67b \pm 3.06	83.33bc \pm 3.06
1.5%KS, 3 นาที	7.33b \pm 4.16	17.33c \pm 5.77	37.33c \pm 6.11	66.67d \pm 4.62
2.0%KS, 3 นาที	2.67b \pm 3.06	17.33c \pm 1.16	42.00c \pm 2.00	68.67cd \pm 3.06
2.5%KS, 3 นาที	4.67b \pm 4.16	12.00c \pm 4.00	34.67c \pm 1.16	66.67d \pm 2.31
3.0%KS, 3 นาที	4.67b \pm 2.31	11.33c \pm 3.06	30.67c \pm 7.54	57.33d \pm 11.72
C.V. (%)	31.54	11.38	8.77	6.97

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.6 ความรุนแรงของโรคเน่าราสีเขียว (ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล) บนผล สัมพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มใน สารละลายกรดเพอร์ออกซิแอสิดที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่ อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	ความรุนแรงของโรค โดยวัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล (เซนติเมตร)			
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	2 วัน	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	1.53a±0.15	3.77a±0.15	6.23a±0.23	8.63ab±0.35
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	1.87a±0.23	4.10a±0.17	6.67a±0.12	8.90a±0.10
0.02%PAA, 3 นาที	0.83b±0.35	3.00b±0.35	5.47b±0.38	8.10ab±0.44
0.01%PAA, 3 นาที	0.57b±0.06	2.63b±0.06	5.27b±0.15	7.83c±0.40
C.V. (%)	18.82	6.22	4.08	4.17

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.7 ความรุนแรงของโรคเน่าราสีเขียว (ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล) บนผล สัมพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มใน สารละลายกรดเพอร์ออกซิซิดริกที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	ความรุนแรงของโรค โดยวัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล (เซนติเมตร)			
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	2 วัน	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	1.53a±0.15	3.77b±0.15	6.23a±1.23	8.63a±0.35
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	1.87a±0.23	4.10ab±0.17	6.67a±0.12	8.90a±0.10
0.01%PCA, 3 นาที	1.73a±0.12	4.30a±0.17	6.80a±0.10	8.93a±0.12
0.02%PCA, 3 นาที	1.63a±0.21	4.13ab±0.21	6.60a±0.26	8.70a±0.50
0.03%PCA, 3 นาที	1.50a±0.10	4.07ab±0.06	6.77a±0.15	8.80a±0.20
0.04%PCA, 3 นาที	1.47a±0.15	3.97ab±0.23	6.60a±0.35	8.73a±0.12
0.05%PCA, 3 นาที	1.53a±0.12	3.97ab±0.06	6.40a±0.10	8.53a±0.15
C.V. (%)	10.02	4.06	3.15	2.98

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.8 ความรุนแรงของโรคเน่าราสีเขียว (ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล) บนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปรองของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายโพแทสเซียมเมแทไบซัลไฟต์ที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95\pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	ความรุนแรงของโรค โดยวัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล (เซนติเมตร)			
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	2 วัน	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	1.53bcd \pm 0.15	3.77cd \pm 0.15	6.23c \pm 0.23	8.63a \pm 0.35
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	1.87abc \pm 0.23	4.10abc \pm 0.17	6.67bc \pm 0.12	8.90a \pm 0.10
0.01%KMS, 3 นาที	2.03a \pm 0.21	4.57a \pm 0.15	7.30a \pm 0.20	9.10a \pm 0.20
0.02%KMS, 3 นาที	1.90ab \pm 0.20	4.57a \pm 0.21	7.23ab \pm 0.15	9.00a \pm 0.20
0.03%KMS, 3 นาที	1.40cd \pm 0.10	4.00bc \pm 0.17	6.73abc \pm 0.15	8.90a \pm 0.20
0.04%KMS, 3 นาที	1.70abc \pm 0.20	4.30ab \pm 0.26	7.07ab \pm 0.25	9.03a \pm 0.23
0.05%KMS, 3 นาที	1.17c \pm 0.06	3.47d \pm 0.15	6.23c \pm 0.29	8.63a \pm 0.15
C.V. (%)	10.45	4.55	3.06	2.44

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.9 ความรุนแรงของโรคเน่าราสีเขียว (ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล) บนผล สัมพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มใน สารละลายโซเดียมไฮคาร์บอเนตที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	ความรุนแรงของโรค โดยวัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล (เซนติเมตร)			
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	2 วัน	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	1.53a±0.15	3.77ab±0.15	6.23abc±0.23	8.63ab±0.35
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	1.87a±0.23	4.10a±0.14	6.67a±0.12	8.90a±0.10
1.0%SBC, 3 นาที	1.40ab±0.10	3.83a±0.15	6.43ab±0.32	8.43abc±0.40
1.5%SBC, 3 นาที	0.90c±0.00	2.97c±0.31	5.20d±0.46	7.53d±0.31
2.0%SBC, 3 นาที	1.03bc±0.06	3.10bc±0.10	5.53bcd±0.42	7.90bcd±0.26
2.5%SBC, 3 นาที	0.87c±0.31	3.10bc±0.44	5.43bcd±0.49	7.83cd±0.15
3.0%SBC, 3 นาที	0.70c±0.20	2.57c±0.20	5.10d±0.26	7.80cd±0.10
C.V. (%)	15.08	7.26	6.07	3.25

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.10 ความรุนแรงของโรคเน่าราสีเขียว (ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล) บนผล สัมพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มใน สารละลายโพแทสเซียมซอร์เบตที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95\pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	ความรุนแรงของโรค โดยวัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล (เซนติเมตร)			
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	2 วัน	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	1.53a±0.15	3.77a±0.15	6.23a±0.23	8.63a±0.35
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	1.87a±0.23	4.10a±0.17	6.67a±0.12	8.90a±0.10
1.0%KS, 3 นาที	0.43b±0.06	2.23b±0.21	5.03b±0.25	7.90a±0.17
1.5%KS, 3 นาที	0.17b±0.12	1.13c±0.42	3.17cd±0.67	6.10b±0.61
2.0%KS, 3 นาที	0.07b±0.12	1.13c±0.12	3.53c±0.25	6.57b±0.15
2.5%KS, 3 นาที	0.17b±0.15	0.90c±0.26	2.70cd±0.17	6.00b±0.10
3.0%KS, 3 นาที	0.13b±0.06	0.67c±0.25	2.47d±0.58	5.40b±0.89
C.V. (%)	22.09	12.31	8.88	6.23

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.11 เปรอร์เซ็นต์การเกิดสปอร์สีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อ *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายกรดเพอร์ออกซิแอซิดิกที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	การเกิดสปอร์ (%) เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา		
	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	0.00a±0.00	20.00a±0.00	49.33b±3.06
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	0.67a±1.16	20.00a±0.00	58.00a±2.00
0.02%PAA, 3 นาที	0.00a±0.00	10.67b±4.16	47.33b±2.31
0.01%PAA, 3 นาที	0.00a±0.00	12.00b±0.00	45.33b±1.16
C.V. (%)	-	14.74	4.47

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.12 เปรอร์เซ็นต์การเกิดสปอร์สีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อ *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายกรดเพอร์ออกซิซิริคที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	การเกิดสปอร์ (%)		
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา		
	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	0.00a±0.00	20.00a±2.00	49.33b±3.06
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	0.67a±1.16	20.00a±0.00	58.00a±2.00
0.01%PCA, 3 นาที	1.33a±1.16	24.67a±3.06	56.67a±1.16
0.02%PCA, 3 นาที	0.00a±0.00	21.33a±4.62	54.00ab±2.00
0.03%PCA, 3 นาที	0.67a±1.16	20.00a±2.00	49.33b±3.06
0.04%PCA, 3 นาที	0.67a±1.16	23.33a±3.06	53.33ab±2.31
0.05%PCA, 3 นาที	0.00a±0.00	22.67a±1.16	52.67ab±3.06
C.V. (%)	-	12.23	4.63

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.13 เปรอร์เซ็นต์การเกิดสปอร์สีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อ *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายโพแทสเซียมเมแทไบซัลไฟต์ที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	การเกิดสปอร์ (%)		
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา		
	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	0.00a \pm 0.00	20.00b \pm 2.00	49.33cd \pm 3.06
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	0.67a \pm 1.16	20.00b \pm 0.00	58.00ab \pm 2.00
0.01%KMS, 3 นาที	2.00a \pm 2.00	30.00a \pm 0.00	61.33a \pm 3.06
0.02%KMS, 3 นาที	0.00a \pm 0.00	29.33a \pm 3.06	60.00ab \pm 2.00
0.03%KMS, 3 นาที	0.00a \pm 0.00	20.67b \pm 5.03	55.33abc \pm 1.16
0.04%KMS, 3 นาที	0.00a \pm 0.00	26.67ab \pm 1.16	53.33bc \pm 1.16
0.05%KMS, 3 นาที	0.00a \pm 0.00	22.00b \pm 2.00	45.33d \pm 4.16
C.V. (%)	-	10.40	4.72

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.14 เปรอร์เซ็นต์การเกิดสปอร์สีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อ *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายโซเดียมไฮคาร์บอเนตที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	การเกิดสปอร์ (%)		
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา		
	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	0.00b \pm 0.00	20.00ab \pm 2.00	49.33abc \pm 3.06
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	0.67ab \pm 1.16	20.00ab \pm 0.00	58.00a \pm 2.00
1.0%SBC, 3 นาที	2.67a \pm 1.16	23.33a \pm 1.16	50.67ab \pm 3.06
1.5%SBC, 3 นาที	0.00b \pm 0.00	13.33bc \pm 3.06	41.33bc \pm 7.02
2.0%SBC, 3 นาที	0.00b \pm 0.00	14.67bc \pm 1.16	41.33bc \pm 5.78
2.5%SBC, 3 นาที	0.67ab \pm 1.16	10.67c \pm 6.43	37.33bc \pm 7.02
3.0%SBC, 3 นาที	0.00b \pm 0.00	12.67bc \pm 3.06	36.67c \pm 4.16
C.V. (%)	-	18.84	12.10

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.15 เปรอร์เซ็นต์การเกิดสปอร์สีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อ *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายโพแทสเซียมซอร์เบตที่ความเข้มข้นแตกต่างกัน เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95 ± 3 % เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	การเกิดสปอร์ (%) เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา		
	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	0.00a \pm 0.00	20.00a \pm 2.00	49.33ab \pm 3.06
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 3 นาที)	0.67a \pm 1.16	20.00a \pm 0.00	58.00a \pm 2.00
1.0%KS, 3 นาที	0.00a \pm 0.00	8.00b \pm 0.00	39.33b \pm 3.06
1.5%KS, 3 นาที	0.00a \pm 0.00	4.67bc \pm 4.62	22.00c \pm 7.21
2.0%KS, 3 นาที	0.00a \pm 0.00	2.00c \pm 0.00	24.67c \pm 3.06
2.5%KS, 3 นาที	0.00a \pm 0.00	3.33bc \pm 1.16	17.33c \pm 2.31
3.0%KS, 3 นาที	0.00a \pm 0.00	0.67c \pm 1.16	18.00c \pm 3.46
C.V. (%)	-	23.87	11.65

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

4.2 การทดลองที่ 2 ศึกษาหาระยะเวลาที่เหมาะสมในการจุ่มผลส้มในสารละลายกรดเพอร์ออกซีแอซิดิก กรดเพอร์ออกซีซิทริก โซเดียมไฮคาร์บอเนต โพแทสเซียมซอร์เบต และโพแทสเซียมเมแทไบซัลไฟต์ ตามความเข้มข้นที่ได้ดี จากผลการทดลองที่ 1 ที่สามารถลดการเกิดโรคน้ำราเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส

ผลการทดลองที่ 4.1 เป็นผลการทดลองหาชนิดและความเข้มข้นต่ำที่สุดของสารละลายที่สามารถลดการเจริญของเชื้อรา *P. digitatum* สาเหตุของโรคน้ำราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งได้ คือ 1.5% KS, 1.5% SBC และ 0.02% PAA ในการทดลองนี้ได้ศึกษาหาระยะเวลาที่เหมาะสมและเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสารละลายที่ให้ผลดีที่สุดจากการทดลองที่ 1 ในการลดการเจริญของเชื้อรา *P. digitatum* บนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้ง โดยจุ่มผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลุกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* ลงในสารละลาย 1.5% KS, 1.5% SBC, 0.02% PAA, สารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA และสารละลายผสม 1.5% SBC กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 1, 3 หรือ 5 นาที เปรียบเทียบกับผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น และผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่นเป็นเวลา 5 นาที ผึ่งให้ผิวนอกแห้งแล้วนำไปเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน ประเมินเปอร์เซ็นต์การเกิดโรค ความรุนแรงของโรค และเปอร์เซ็นต์การเกิดสปอร์สีเขียวบนผลส้มทุกวันเช่นเดียวกับการทดลองที่ 1

ผลการศึกษาพบว่าอาการของโรคน้ำราสีเขียวเริ่มปรากฏขึ้นบนผิวของผลส้มในวันที่ 2 ของการเก็บรักษา โดยบริเวณผิวของผลส้มที่ติดเชื้อเกิดเป็นจุดน้ำน้ำ ซึ่งขยายออกเป็นวงกว้างและมีการพัฒนาของเส้นใยสีขาวเกิดขึ้นตรงกลางของบาดแผล ผลส้มในทุกชุดการทดลองมีเปอร์เซ็นต์การเกิดโรคอยู่ในช่วง 2.00-19.33% และมีความรุนแรงของโรคอยู่ในช่วง 0.04-1.40 เซนติเมตร หลังจากนั้นเชื้อราได้สร้างกลุ่มสปอร์สีเขียวขึ้นตามมาในวันที่ 3 และวันที่ 4 ของการเก็บรักษา โดยในวันที่ 4 ผลส้มในทุกชุดการทดลองเกิดสปอร์อยู่ในช่วง 2.00-23.33% มีการเกิดโรคอยู่ในช่วง 31.33-71.33% และมีความรุนแรงของโรคอยู่ในช่วง 2.47-6.66 เซนติเมตร เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเก็บรักษาในวันที่ 5 พบว่าผลส้มที่จุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ให้ผลดีที่สุดในการยับยั้งโรคน้ำราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้ง รองมาคือการใช้สารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 3 นาที และการใช้สารละลาย 1.5% KS เป็นเวลา 5 นาที ตามลำดับ การใช้สารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 หรือ 3 นาที และสารละลาย 1.5% KS เป็นเวลา 5 นาที สามารถลดการเกิดโรคน้ำราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งระหว่างเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ จาก 94%

ในชุดควบคุมที่ 1 และ 100% ในชุดควบคุมที่ 2 มาเป็น 53.33, 54.00 และ 66.66% ตามลำดับ ลดขนาดความรุนแรงของโรคจาก 8.21 เซนติเมตร ในชุดควบคุมที่ 1 และ 8.74 ในชุดควบคุมที่ 2 มาเป็น 4.59, 5.22 และ 6.36 เซนติเมตร ตามลำดับ และลดการเกิดสปอร์สีเขียวจาก 41.33% ในชุดควบคุมที่ 1 และ 48.00% ในชุดควบคุมที่ 2 มาเป็น 17.33, 20.00 และ 40.00% ตามลำดับ (ภาพ 4.1-4.8 และตาราง 4.16-4.18)

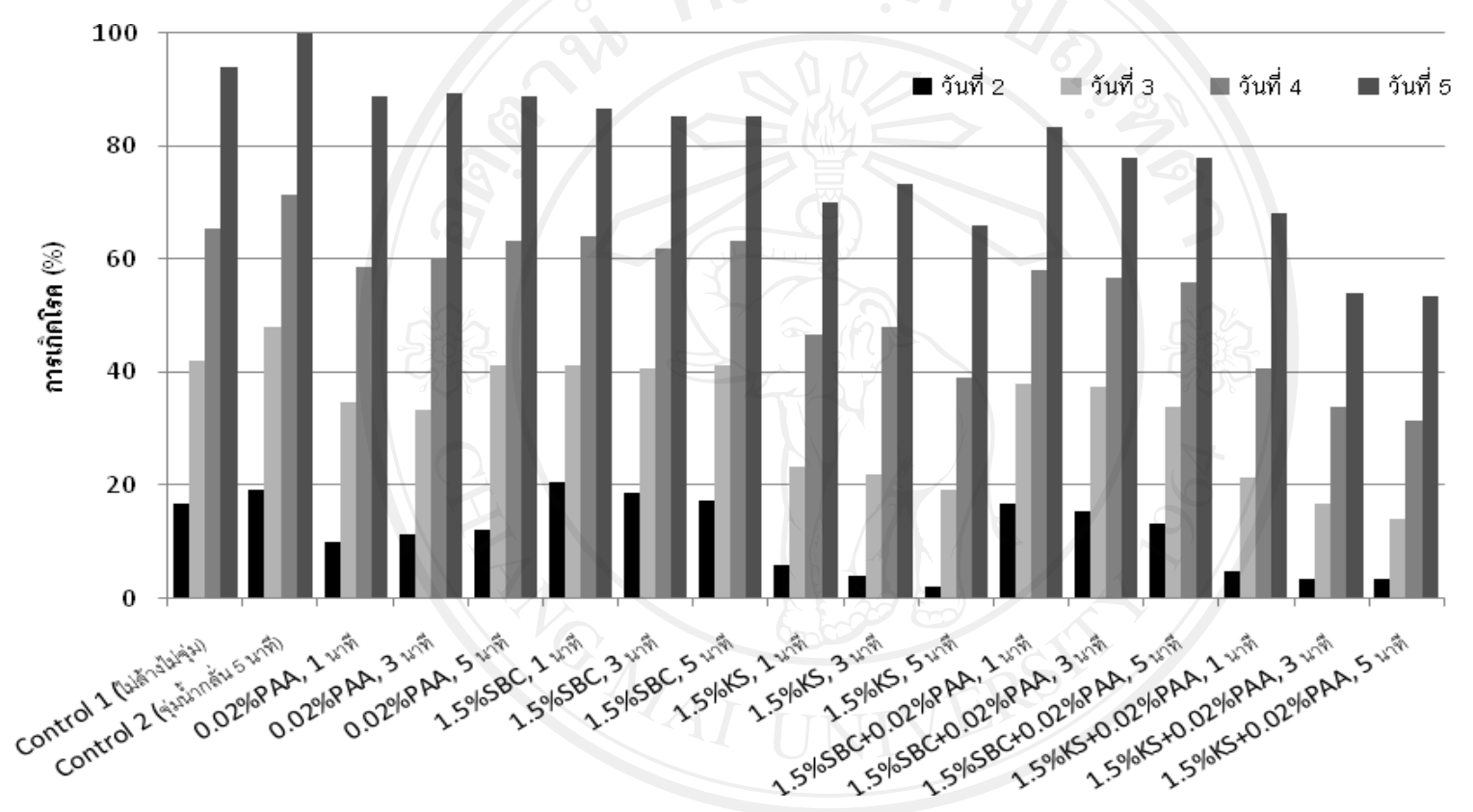
สารละลาย KS สามารถควบคุมการเจริญของเชื้อรา *P. digitatum* ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งได้ สารละลาย KS มีกลไกการทำลายจุลินทรีย์โดยการเข้าไปรบกวนการทำงานของเอนไซม์ รบกวนการสังเคราะห์โปรตีน และเข้าไปเคลือบผนังเซลล์ของจุลินทรีย์ ทำให้การผ่านเข้าออกของสารต่างๆ ที่ผนังเซลล์ของจุลินทรีย์เปลี่ยนแปลงไปเป็นเหตุให้การเจริญของจุลินทรีย์เกิดได้ไม่สมบูรณ์และหยุดชะงัก สารละลาย KS จะมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเมื่อค่าพีเอชของสารละลายลดลงต่ำกว่า 6.5 (ศิวาพร, 2546) ซึ่งในการทดลองนี้ การใช้สารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA สามารถลดการเกิดโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งได้ดีกว่าการใช้สารละลาย 1.5% KS เพียงชนิดเดียว เป็นไปได้ว่าการเติม 0.02% PAA ช่วยลดค่าพีเอชของสารละลาย 1.5% KS จาก 8.82 มาเป็น 5.15 (ตาราง 4.16) ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการควบคุมเชื้อรา *P. digitatum* ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งของสารละลาย 1.5%KS เพิ่มขึ้น การเพิ่มประสิทธิภาพของสารละลาย KS ยังสามารถทำได้ด้วยการเพิ่มอุณหภูมิให้กับสารละลาย การใช้สารละลาย 3% KS ที่อุณหภูมิ 62 องศาเซลเซียส สามารถลดการเกิดโรคเน่าราสีเขียวที่มีสาเหตุจากเชื้อรา *P. digitatum* บนผลส้ม 'Ortanique' ได้มากถึง 86% (Montesinos-Herrero *et al.*, 2009) เนื่องจากที่อุณหภูมิสูงขึ้น KS ละลายได้มากขึ้น (ศิวาพร, 2546) และที่อุณหภูมิสูงขึ้นยังช่วยยับยั้งการงอกของสปอร์เชื้อราด้วย

การจุ่มผลส้มที่ผ่านการปลุกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* ลงในน้ำร้อนอุณหภูมิ 55 ± 2 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 2 หรือ 3 นาที สามารถลดการเกิดโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งได้จาก 96.67% ในชุดควบคุมมาเป็น 6.67 และ 17.00% ตามลำดับ (Inkha *et al.*, 2009) นอกจากนี้ ประสิทธิภาพในการทำลายจุลินทรีย์ของสารละลาย KS ยังขึ้นอยู่กับชนิดและพันธุ์ของผลไม้ด้วยเช่นกัน การใช้สารละลาย KS ไม่สามารถควบคุมเชื้อรา *P. digitatum* สาเหตุของโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้ม 'Nadorcott' และผลส้ม 'Clemenules' ได้ แต่สามารถควบคุมเชื้อรา *P. digitatum* บนผลส้ม 'Ortanique' ผลส้ม 'Valencia' และผลมะนาว 'Fino' ได้ เป็นต้น (Montesinos-Herrero *et al.*, 2009)

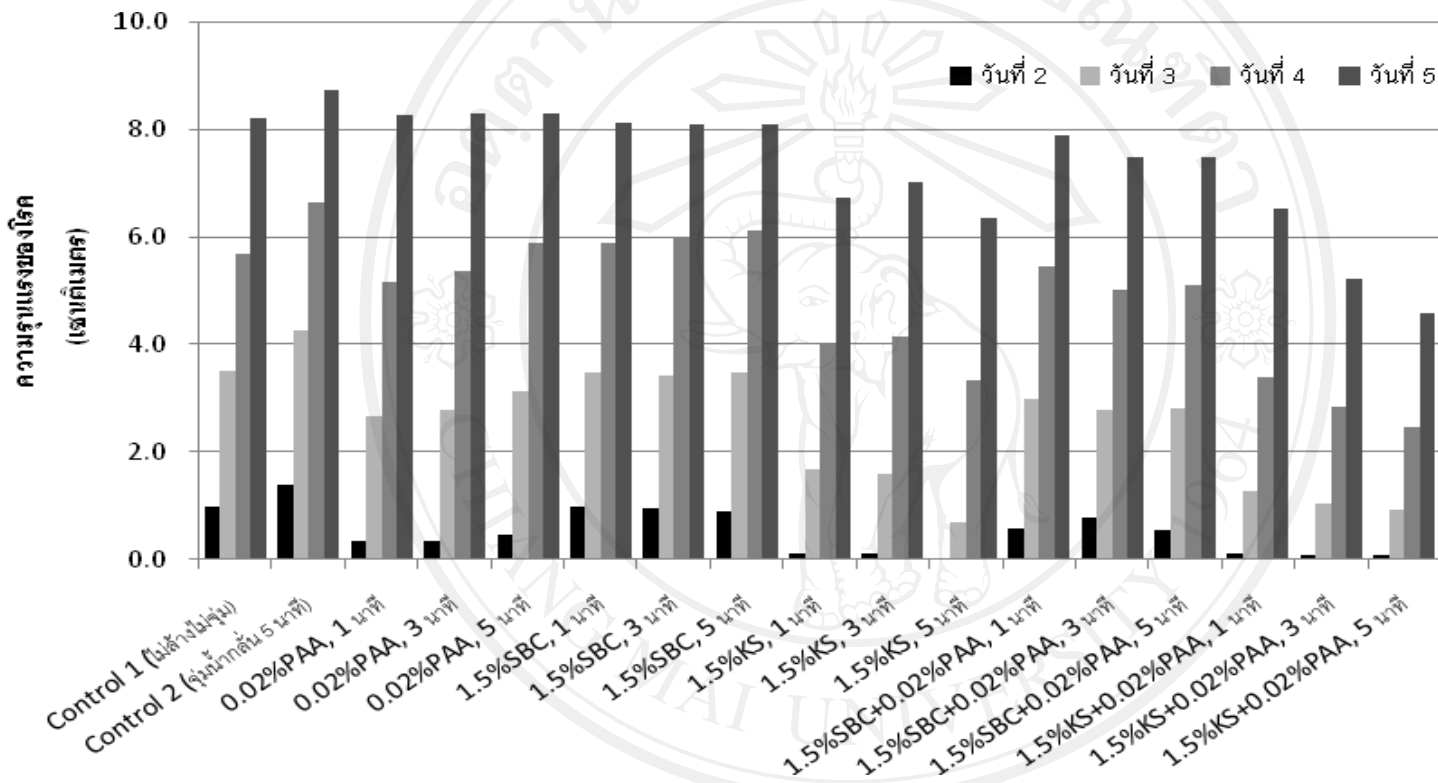
ผลการทดลองยังพบว่าสารละลาย 1.5% SBC ไม่สามารถควบคุมโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งได้เช่นเดียวกับ 1.5% KS แต่สารละลาย 1.0% SBC ให้ผลในการควบคุมโรค

เน่าราสีเขียวบนผลส้ม 'Valencia' ได้ดีกว่าสารละลาย 1.0% KS (Smilanick *et al.*, 2008) และ การใช้สารละลาย 2.0% KS มีประสิทธิภาพต่ำกว่าสารละลาย 2.0% SBC ในการควบคุมโรคเน่าที่มีสาเหตุจากเชื้อรา *Candida oleophila* บนผลเชอร์รี่หวาน (Karabulut *et al.*, 2001) ผลการศึกษาายังแสดงให้เห็นว่า การใช้สารละลาย 0.02% PAA เพียงชนิดเดียวไม่สามารถควบคุมโรคเน่าราสีเขียวที่มีสาเหตุจากเชื้อรา *P. digitatum* บนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งได้ด้วยเช่นกัน การเพิ่มความเข้มข้นของสารละลาย PAA ตั้งแต่ 0.3% ขึ้นไปสามารถยับยั้งการเกิดโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งได้ (สุนันย์และอรุภรณ์, 2550) อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานการใช้สารละลาย PAA ไว้ไม่เกิน 0.02% (หรือ 200 มิลลิกรัมต่อลิตร) สำหรับทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสอาหาร (CFSAN/offices of Food Additive Safe, 2006) ดังนั้น การนำสารละลาย PAA ไปใช้จึงต้องคำนึงถึงระดับความเข้มข้นที่เหมาะสมและมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคด้วย

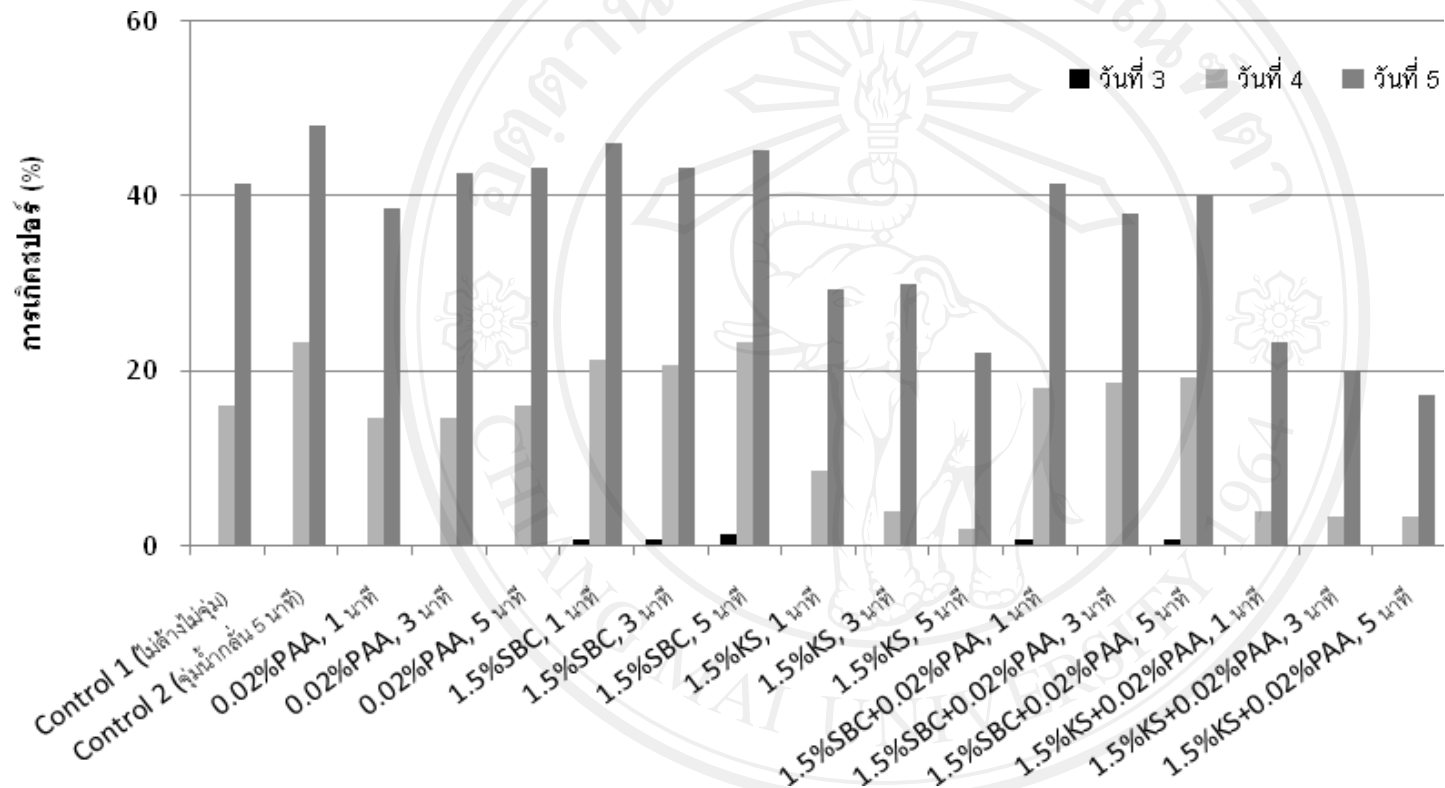
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพ 4.1 เปรอร์เซ็นต์การเกิดโรคนำราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อ *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 0.02% PAA, 1.5% SBC, 1.5% KS, 1.5% SBC+0.02% PAA หรือ 1.5% KS+0.02% PAA เป็นเวลา 1, 3 หรือ 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 5 วัน

ภาพ 4.2 ขนาดความรุนแรงของโรคเน่าราสีเขียว (เส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล) บนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อ *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 0.02% PAA, 1.5% SBC, 1.5% KS, 1.5% SBC+0.02% PAA หรือ 1.5% KS+0.02% PAA เป็นเวลา 1, 3 หรือ 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 5 วัน

ภาพ 4.3 เปรอร์เซ็นต์การเกิดสปอร์สีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลุกสปอร์ของเชื้อ *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 0.02% PAA, 1.5% SBC, 1.5% KS, 1.5% SBC+0.02% PAA หรือ 1.5% KS+0.02% PAA เป็นเวลา 1, 3 หรือ 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่ อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 5 วัน

ตาราง 4.16 เปรอร์เซ็นต์การโรคนำราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 0.02% PAA, 1.5% SBC, 1.5% KS, 1.5% SBC+0.02% PAA หรือ 1.5% KS+0.02% PAA เป็นเวลา 1, 3 หรือ 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	ค่าพีเอช	การเกิดโรค (%)			
		เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
		2 วัน	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	-	16.67abc±3.06	42.00ab±2.00	65.33ab±5.03	94.00ab±0.00
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 5 นาที)	6.80	19.33ab±1.16	48.00a±2.00	71.33a±5.77	100.00a±0.00
0.02%PAA, 1 นาที	2.48	10.00def±2.00	34.67ab±2.00	58.67abc±4.62	88.67abc±2.31
0.02%PAA, 3 นาที	2.48	11.33cde±2.31	33.33bc±3.06	60.00abc±5.29	89.33abc±4.16
0.02%PAA, 5 นาที	2.48	12.00cde±2.00	41.33ab±4.16	63.33ab±3.06	88.67abc±1.16
1.5%SBC, 1 นาที	8.44	20.67a±1.16	41.33ab±1.16	64.00ab±2.00	86.67bc±1.16
1.5%SBC, 3 นาที	8.44	18.67ab±1.16	40.67ab±1.16	62.00ab±0.00	85.33bcd±4.16
1.5%SBC, 5 นาที	8.44	17.33abc±1.16	41.33ab±5.03	63.33ab±5.03	85.33bcd±1.16
1.5%KS, 1 นาที	8.82	6.00efg±2.00	23.33cd±4.16	46.67cde±5.00	70.00e±2.00
1.5%KS, 3 นาที	8.82	4.00fg±2.00	22.00d±2.00	48.00cd±0.00	73.33de±1.16
1.5%KS, 5 นาที	8.82	2.00g±0.00	19.33d±1.16	39.00def±1.73	66.00ef±5.29
1.5%SBC+0.02%PAA, 1 นาที	7.27	16.67abc±3.06	38.00ab±2.00	58.00abc±0.00	83.33bcd±2.31
1.5%SBC+0.02%PAA, 3 นาที	7.27	15.33abcd±2.31	37.33b±1.16	56.67bc±1.16	78.00cde±2.00
1.5%SBC+0.02%PAA, 5 นาที	7.27	13.33bcd±1.16	34.00b±2.00	56.00bc±3.46	78.00cde±6.00
1.5%KS+0.02%PAA, 1 นาที	5.15	4.67fg±4.16	21.33d±6.11	40.67def±4.16	68.00e±6.00
1.5%KS+0.02%PAA, 3 นาที	5.15	3.33g±3.06	16.67d±6.11	34.00ef±11.14	54.00ef±5.29
1.5%KS+0.02%PAA, 5 นาที	5.15	3.33g±1.16	14.00d±3.46	31.33f±1.16	53.33g±4.16
C.V. (%)		18.95	10.09	8.17	19.47

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.17 ความรุนแรงของโรคเน่าราสีเขียว (ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล) บนผล สัมพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มใน สารละลาย 0.02% PAA, 1.5% SBC, 1.5% KS, 1.5% SBC+0.02% PAA หรือ 1.5% KS+0.02% PAA เป็นเวลา 1, 3 หรือ 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่ อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	ความรุนแรงของโรค โดยวัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล (เซนติเมตร) เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	2 วัน	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	1.00ab±0.00	3.50ab±0.00	5.70ab±0.26	8.20abc±0.10
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 5 นาที)	1.38a±0.06	4.28a±0.21	6.67a±0.35	8.73a±0.31
0.02%PAA, 1 นาที	0.38def±0.12	2.67b±0.31	5.17bc±0.38	8.23abc±0.15
0.02%PAA, 3 นาที	0.33def±0.15	2.73b±0.25	5.37b±0.40	8.25ab±0.44
0.02%PAA, 5 นาที	0.43def±0.12	3.13b±0.15	5.87ab±0.12	8.30ab±0.06
1.5%SBC, 1 นาที	0.97abc±0.12	3.50b±0.64	5.87ab±0.31	8.10abc±0.26
1.5%SBC, 3 นาที	0.93abc±0.06	3.43ab±0.20	5.97ab±0.16	8.10abc±0.06
1.5%SBC, 5 นาที	0.93abc±0.15	3.43ab±0.12	6.10ab±0.72	8.10abc±0.31
1.5%KS, 1 นาที	0.13ef±0.06	1.67c±0.31	4.00cde±0.36	6.73de±0.15
1.5%KS, 3 นาที	0.13ef±0.06	1.60c±0.17	4.13cd±0.12	7.03cde±0.12
1.5%KS, 5 นาที	0.00f±0.00	1.03c±0.15	3.33def±0.25	6.33ef±0.42
1.5%SBC+0.02%PAA, 1 นาที	0.60bcd±0.10	2.98b±0.21	5.43b±0.21	7.87abcd±0.29
1.5%SBC+0.02%PAA, 3 นาที	0.77bcd±0.46	2.77b±0.06	5.00bc±0.10	7.50bcde±0.10
1.5%SBC+0.02%PAA, 5 นาที	0.53cde±0.06	2.80b±0.20	5.10bc±0.26	7.47bcde±0.57
1.5%KS+0.02%PAA, 1 นาที	0.10ef±0.10	1.30c±0.36	3.37def±0.31	6.50e±0.70
1.5%KS+0.02%PAA, 3 นาที	0.10ef±0.10	1.07c±0.61	2.87ef±0.97	5.20fg±0.95
1.5%KS+0.02%PAA, 5 นาที	0.07f±0.06	0.93c±0.51	2.43f±0.29	4.60g±0.36
C.V. (%)	28.08	11.37	8.05	5.35

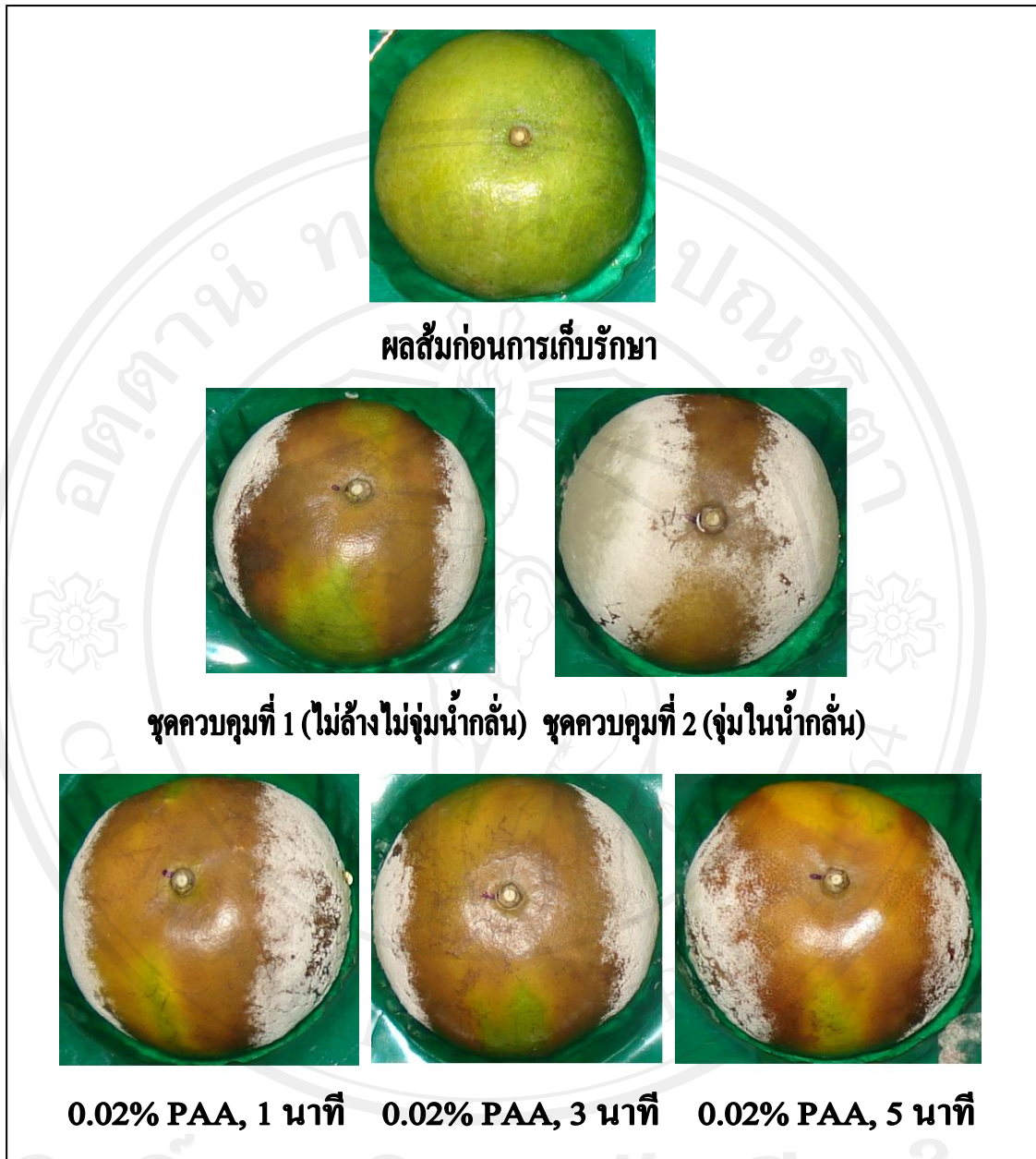
หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

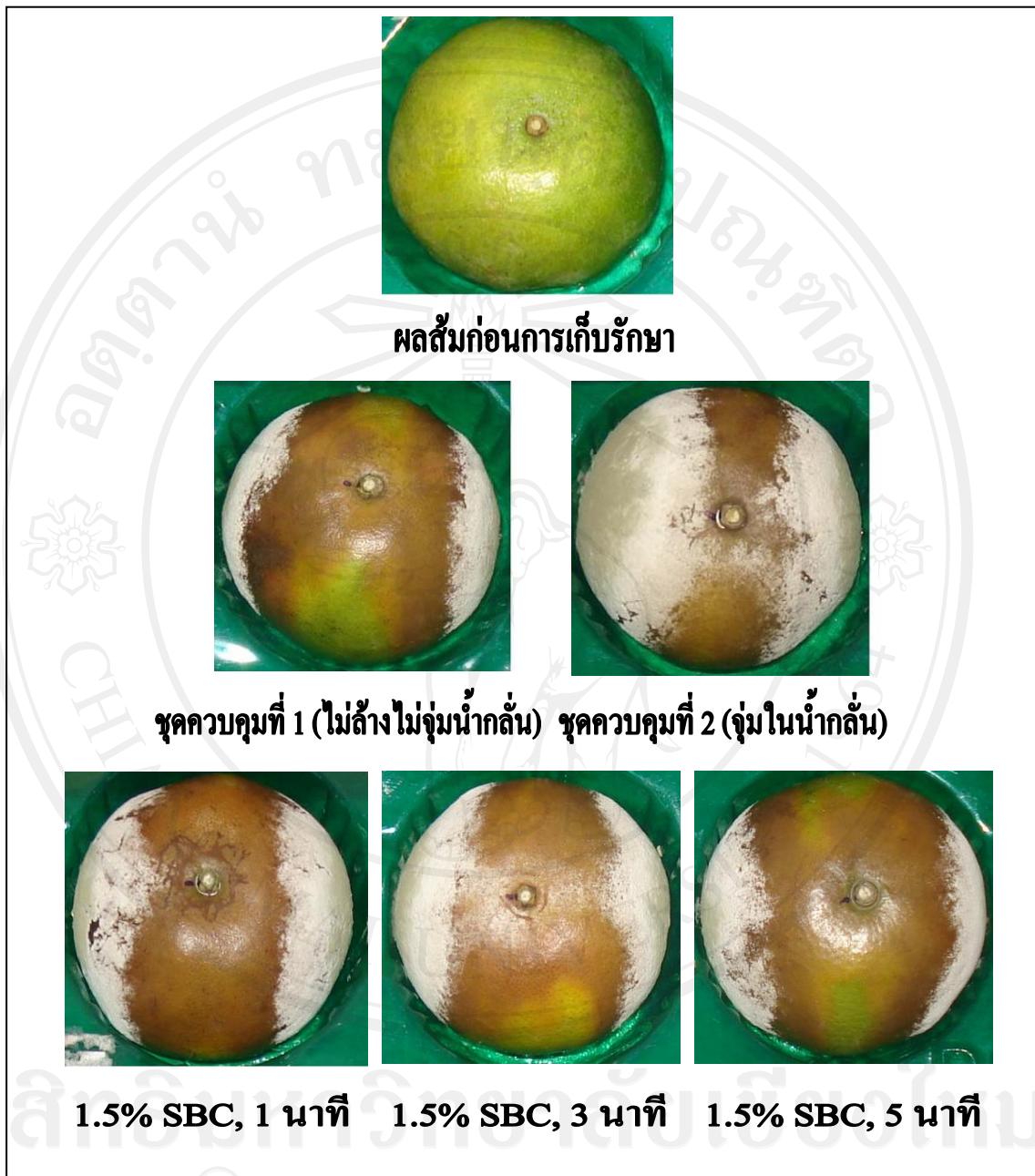
ตาราง 4.18 เปรอ์เซ็นต์การเกิดสปอร์สีเขียวบนผลสัมพัทธ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 0.02% PAA, 1.5% SBC, 1.5% KS, 1.5% SBC+0.02% PAA หรือ 1.5% KS+0.02% PAA เป็นเวลา 1, 3 หรือ 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 5 วัน

กรรมวิธี	การเกิดสปอร์ (%)		
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา		
	3 วัน	4 วัน	5 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	0.00a±0.00	16.00ab±4.00	41.33a±1.16
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 5 นาที)	0.00a±0.00	23.33a±3.06	48.00a±3.46
0.02%PAA, 1 นาที	0.00a±0.00	14.67ab±1.16	38.67ab±1.16
0.02%PAA, 3 นาที	0.00a±0.00	14.67ab±3.06	42.67a±6.43
0.02%PAA, 5 นาที	0.00a±0.00	16.00ab±2.00	43.33a±3.06
1.5%SBC, 1 นาที	0.67a±1.16	21.33a±1.16	46.00a±4.00
1.5%SBC, 3 นาที	0.67a±1.16	20.67a±3.06	43.33a±1.16
1.5%SBC, 5 นาที	1.33a±1.16	23.33a±3.06	45.33a±4.16
1.5%KS, 1 นาที	0.00a±0.00	8.67bc±4.16	29.33bc±1.16
1.5%KS, 3 นาที	0.00a±0.00	4.00c±0.00	30.00bc±2.00
1.5%KS, 5 นาที	0.00a±0.00	2.00c±2.00	22.00cd±2.00
1.5%SBC+0.02%PAA, 1 นาที	0.67a±1.16	18.00a±2.00	41.33a±1.16
1.5%SBC+0.02%PAA, 3 นาที	0.00a±0.00	18.67a±1.16	38.00ab±0.00
1.5%SBC+0.02%PAA, 5 นาที	0.67a±1.16	19.33a±5.03	40.00ab±2.00
1.5%KS+0.02%PAA, 1 นาที	0.00a±0.00	4.00c±5.29	23.33cd±7.57
1.5%KS+0.02%PAA, 3 นาที	0.00a±0.00	3.33c±3.06	20.00cd±6.00
1.5%KS+0.02%PAA, 5 นาที	0.00a±0.00	3.33c±2.31	17.33d±4.62
C.V. (%)	-	22.16	10.24

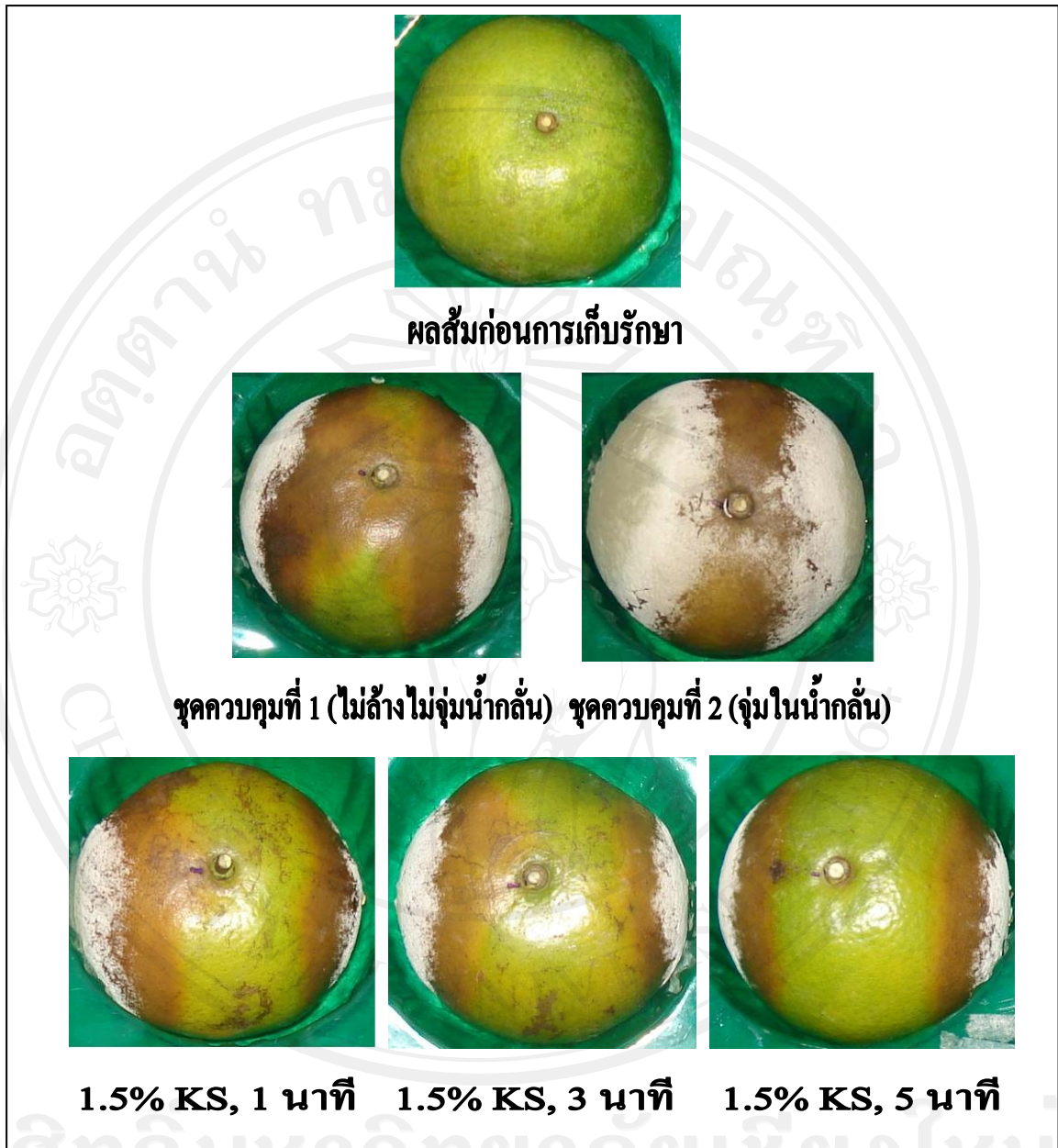
หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวตั้งเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกัน และตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวตั้งเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

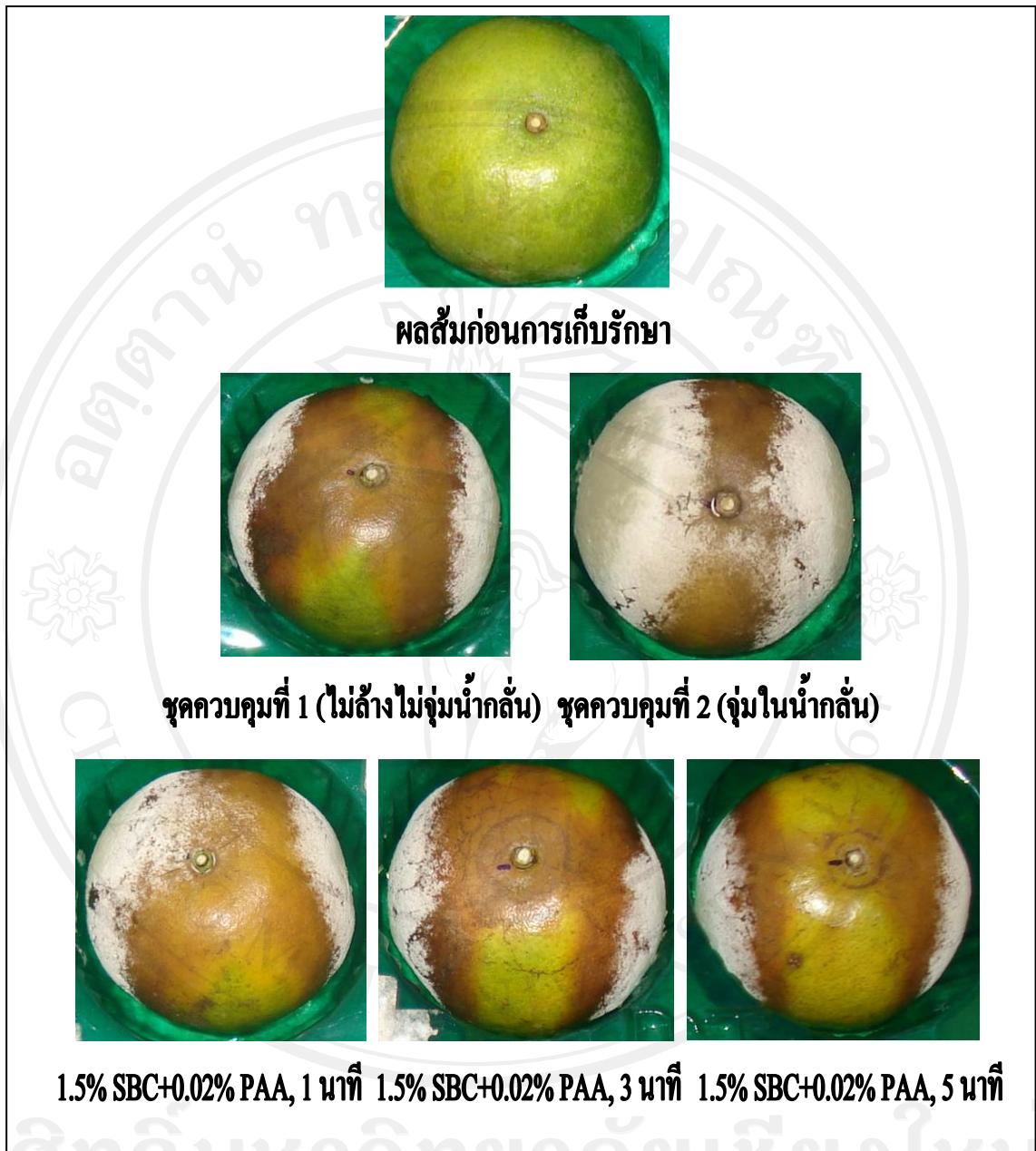
ภาพ 4.4 ตัวอย่างลักษณะการเกิดโรคน้ำราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 0.02% PAA เป็นเวลา 1, 3 หรือ 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

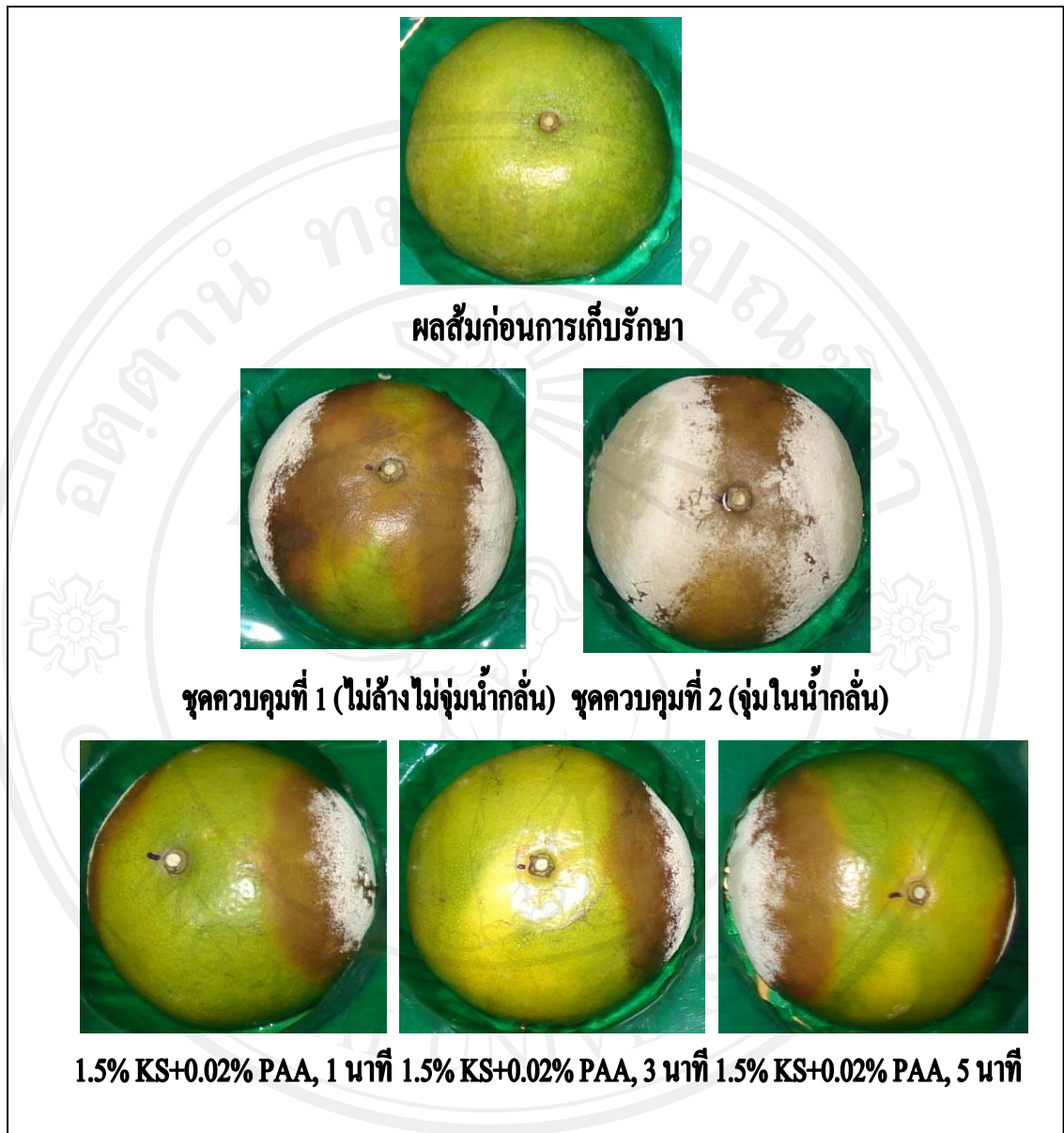
ภาพ 4.5 ตัวอย่างลักษณะการเกิดโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลุกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 1.5% SBC เป็นเวลา 1, 3 หรือ 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

ภาพ 4.6 ตัวอย่างลักษณะการเกิดโรคน้ำราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลุกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 1.5% KS เป็นเวลา 1, 3 หรือ 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

ภาพ 4.7 ตัวอย่างลักษณะการเกิดโรคน้ำราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายผสม 1.5% SBC กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 1, 3 หรือ 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

ภาพ 4.8 ตัวอย่างลักษณะการเกิดโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลุกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 1, 3 หรือ 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 5 วัน

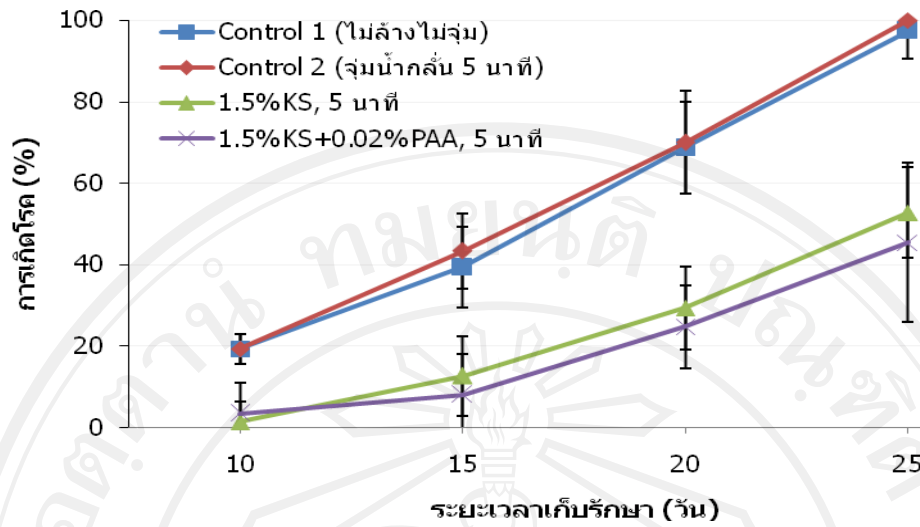
4.3 การทดลองที่ 3 ศึกษาผลของสารมาจุลินทรีย์ที่ให้ผลดีที่สุดจากการทดลองที่ 2 ต่อการควบคุมโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของสารละลาย 1.5% KS และสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA (จากการทดลองที่ 2) ในการลดการเกิดโรคเน่าราสีเขียวที่มีสาเหตุจากเชื้อรา *P. digitatum* บนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้ง โดยการจุ่มผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลุกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* ลงในสารละลาย 1.5% และสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที เปรียบเทียบกับผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น และผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น 5 นาที นำไปเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ เป็นเวลา 25 วัน หลังจากนั้นประเมินเปอร์เซ็นต์การเกิดโรค ความรุนแรงของโรค และเปอร์เซ็นต์การเกิดสปอร์สีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งทุกๆ 5 วัน

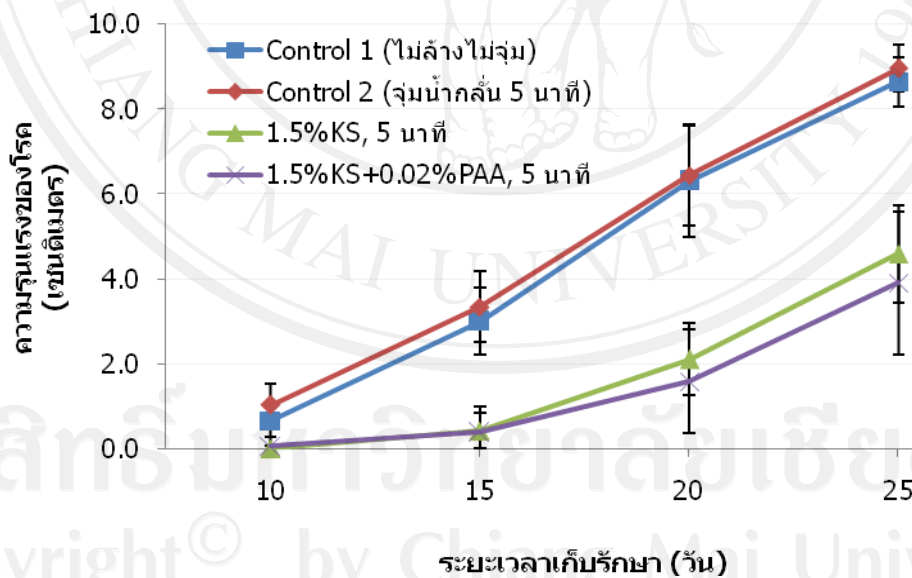
ผลการศึกษาพบว่า การเกิดโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในระหว่างเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ เป็นไปอย่างช้าๆ ผลส้มเริ่มแสดงอาการของโรคเน่าราสีเขียวในวันที่ 10 ของการเก็บรักษา โดยอาการเริ่มปรากฏขึ้นบนผิวของผลส้มบริเวณแผลที่ถูกเชื้อเกิดเป็นจุดน้ำน้ำขยายออกเป็นวงกว้างและเนื้อเยื่อมีลักษณะนิ่มลง และในวันที่ 10 ของการเก็บรักษา ผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในชุดควบคุมที่ 1 และในชุดควบคุมที่ 2 มีการเกิดโรคเท่ากับ 19.33 และ 19.33% ตามลำดับ และมีความรุนแรงของโรคโดยวัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล เท่ากับ 0.63 และ 1.07 เซนติเมตร ตามลำดับ ในขณะที่ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% และสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที มีการเกิดโรคเท่ากับ 1.33 และ 3.33% ตามลำดับ และมีความรุนแรงของโรคเมื่อพิจารณาขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล เท่ากับ 0.00 และ 0.07 เซนติเมตร ตามลำดับ (ภาพ 4.9-4.11 และตาราง 4.19-4.20) ภายหลังจากเก็บรักษาไว้ เป็นเวลา 20-25 วัน เชื้อราจะพัฒนาเส้นใยสีขาวขึ้นมา จากนั้นจึงเกิดกลุ่มสปอร์สีเขียวขึ้นตรงกลางของบาดแผล เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเก็บรักษาในวันที่ 25 ผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในชุดควบคุมที่ 1 และในชุดควบคุมที่ 2 เกิดสปอร์เท่ากับ 12.67 และ 13.33 % ตามลำดับ เกิดโรคเท่ากับ 97.33 และ 100% ตามลำดับ และมีความรุนแรงของโรคโดยวัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล เท่ากับ 8.63 และ 8.97 เซนติเมตร ตามลำดับ ในขณะที่ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% และสารละลายผสม 1.5% KS ร่วมกับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที เกิดสปอร์เท่ากับ 0.00 และ 0.67% ตามลำดับ เกิดโรคเท่ากับ 52.67 และ 45.33% ตามลำดับ และมีความรุนแรงของโรควัดจากขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล เท่ากับ 4.57

และ 3.90 เซนติเมตร ตามลำดับ (ภาพ 4.9-4.11 และตาราง 4.19-4.21) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผลสัมพัทธ์สายน้ำผึ้งในชุดควบคุมที่ 1 และชุดควบคุมที่ 2 มีเปอร์เซ็นต์การเกิดโรค ความรุนแรงของโรคที่วัดจากขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล และเปอร์เซ็นต์การเกิดสปอร์ มากกว่าและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับผลสัมที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือ สารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ตลอดระยะเวลาการเก็บรักษาเป็นเวลา 25 วัน ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ (ภาพ 4.12 และตาราง 4.19-4.21)

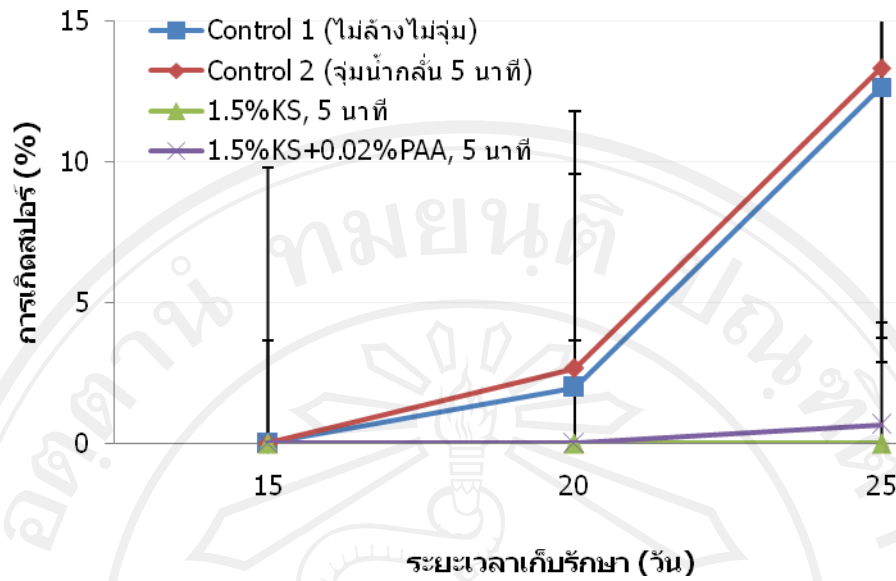
สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเก็บรักษามีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของสารละลาย KS ในการควบคุมเชื้อราได้ เนื่องจากเชื้อรา *P. digitatum* เจริญได้ดีในช่วงอุณหภูมิ 22-27 องศาเซลเซียส และเจริญได้ช้าลงที่อุณหภูมิต่ำกว่า 10 องศาเซลเซียส หรือมากกว่า 30 องศาเซลเซียส (Hall and Scott, 1989) และที่อุณหภูมิต่ำยังช่วยยับยั้งการงอกของสปอร์เชื้อรา *P. digitatum* ได้ด้วย (Barkai-Golan, 2001) ในการทดลองนี้ ผลการทดลองยังแสดงให้เห็นว่า เชื้อรา *P. digitatum* มีการพัฒนากลุ่มสปอร์สีเขียวเกิดขึ้นน้อยมากบนผลสัมพัทธ์สายน้ำผึ้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ คือ มีเปอร์เซ็นต์การเกิดสปอร์สีเขียวเพียง 0.67-13.33% เท่านั้น และไม่มีกลุ่มสปอร์สีเขียวเกิดขึ้นบนผลสัมที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS เป็นเวลา 5 นาที ตลอดระยะเวลาในการเก็บรักษา 25 วัน (ภาพ 4.11-4.12 และตาราง 4.21) ดังนั้น การจุ่มผลสัมลงในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ก่อนเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิต่ำสามารถช่วยลดการเกิดโรคเน่าราสีเขียวที่มีสาเหตุจากเชื้อรา *P. digitatum* ได้ดีกว่าผลสัมที่ไม่ผ่านการจุ่มในสารฆ่าจุลินทรีย์ดังกล่าว

ภาพ 4.9 เปอร์เซนต์การเกิดโรคน้ำราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ เป็นเวลา 25 วัน

ภาพ 4.10 ความรุนแรงของโรคน้ำราสีเขียว (ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางบาดแผล) บนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ เป็นเวลา 25 วัน

ภาพ 4.11 เปรียบเทียบการเกิดสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* หลังจากจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ เป็นเวลา 25 วัน

ตาราง 4.19 เปรูเซ็นต์การเกิดโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 25 วัน

กรรมวิธี	การเกิดโรค (%)			
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	10 วัน	15 วัน	20 วัน	25 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	19.33a±1.16	39.33a±4.16	68.67a±7.02	97.33a±2.31
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 5 นาที)	19.33a±1.16	43.33a±3.06	70.00a±4.00	100.00a±0.00
1.5%KS, 5 นาที	1.33b±2.31	12.67b±1.16	29.33b±1.16	52.67b±4.62
1.5%KS+0.02%PAA, 5 นาที	3.33b±1.16	8.00b±4.00	24.67b±3.06	45.33b±10.26
C.V.(%)	14.10	12.84	9.05	7.78

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.20 ความรุนแรงของโรคเน่าราสีเขียว (ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล) บนผล สัมพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มใน สารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ เป็นเวลา 25 วัน

กรรมวิธี	ความรุนแรงของโรค โดยวัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของบาดแผล (เซนติเมตร)			
	เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา			
	10 วัน	15 วัน	20 วัน	25 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	0.63b \pm 0.23	3.00a \pm 0.52	6.30a \pm 0.72	8.63a \pm 0.32
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 5 นาที)	1.07a \pm 0.25	3.33a \pm 0.40	6.43a \pm 0.47	8.97a \pm 0.25
1.5%KS, 5 นาที	0.00b \pm 0.00	0.43b \pm 0.06	2.13b \pm 0.15	4.57b \pm 0.25
1.5%KS+0.02%PAA, 5 นาที	0.08b \pm 0.06	0.40b \pm 0.10	1.57b \pm 0.60	3.90b \pm 0.76
C.V.(%)	39.19	18.68	12.93	6.86

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

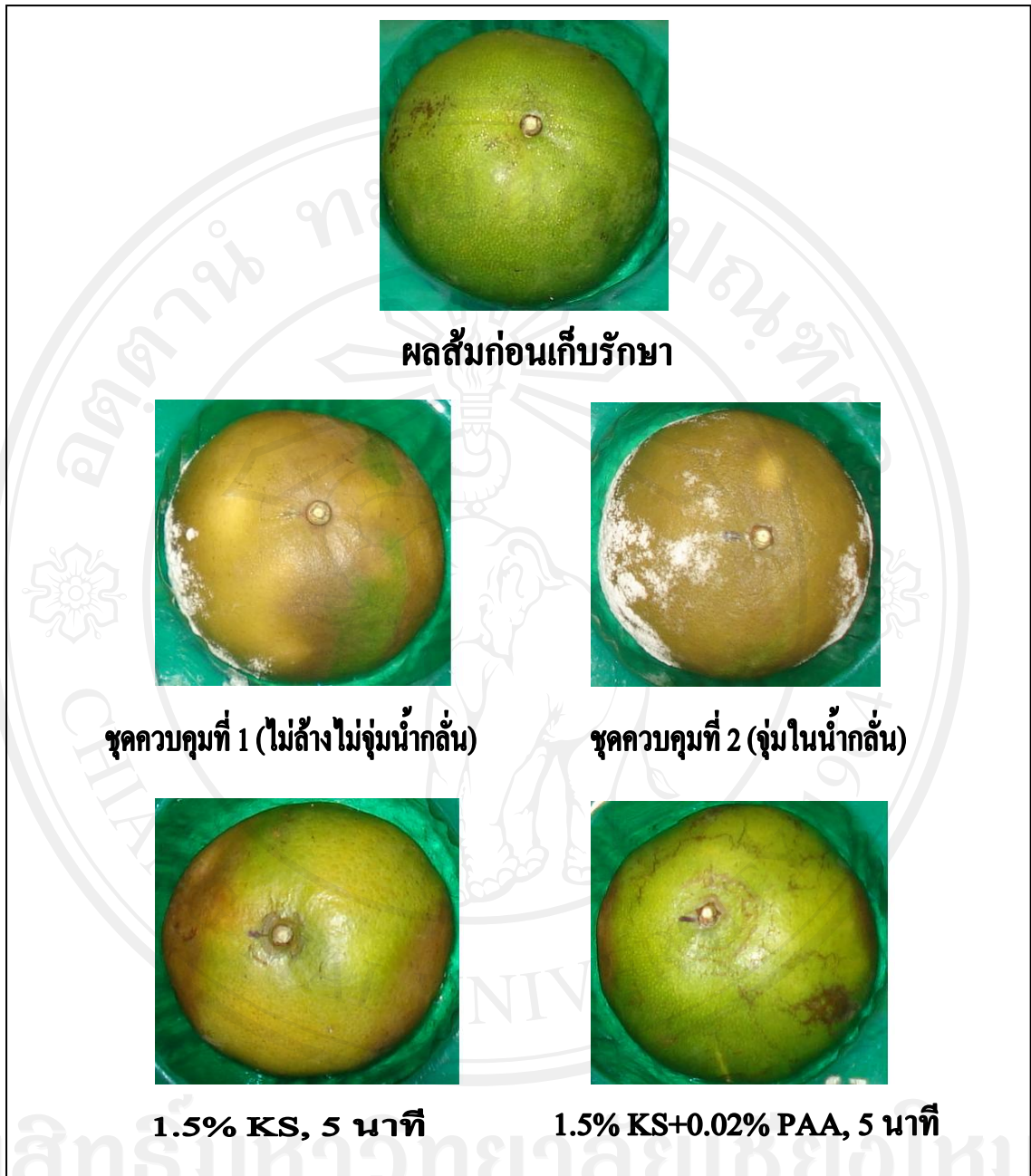
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.21 เปรูร์เซ็นต์การเกิดสปอร์สีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลูกสปอร์ของเชื้อ *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ เป็นเวลา 25 วัน

กรรมวิธี	การเกิดสปอร์ (%)	
	20 วัน	25 วัน
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	2.00a±0.00	12.67a±4.62
Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 5 นาที)	2.67a±4.62	13.33a±2.31
1.5%KS, 5 นาที	0.00a±0.00	0.00b±0.00
1.5%KS+0.02%PAA, 5 นาที	0.00a±0.00	0.67b±1.16
C.V.(%)	-	39.67

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแต่ละแถวแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ภาพ 4.12 ตัวอย่างลักษณะการเกิดโรคเน่าราสีเขียวบนผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการปลุกสปอร์ของเชื้อรา *P. digitatum* แล้วจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ เป็นเวลา 25 วัน

4.4 การทดลองที่ 4 ศึกษาผลของสารฆ่าจุลินทรีย์ที่ให้ผลดีที่สุดจากการทดลองที่ 2 ต่อคุณภาพและอายุการเก็บรักษาของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95\pm 3\%$ และที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$

การศึกษาค่าผลของสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ทางเคมี และอายุการเก็บรักษาของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้ง ภายหลังจากการจุ่มในสารละลายดังกล่าว เป็นเวลา 5 นาที เปรียบเทียบกับผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น และผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น 5 นาที แล้วเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95\pm 3\%$ เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส $65\pm 3\%$ เป็นเวลา 26 วัน ซึ่งได้ผลการทดลอง ดังนี้

4.4.1 การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

ก. เปอร์เซ็นต์การสูญเสียน้ำหนัก

การเก็บรักษาผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95 ± 3 เปอร์เซ็นต์ ภายหลังจากเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 31 วัน พบว่าผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA สูญเสียน้ำหนักเท่ากับ 6.59, 7.63, 7.12 และ 6.52% ตามลำดับ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ภาพ 4.13 และตาราง 4.22) เมื่อเก็บรักษาไว้เป็นเวลานานขึ้น ผลส้มสูญเสียน้ำหนักเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ และการจุ่มผลส้มลงในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ไม่มีผลต่อการสูญเสียน้ำหนักของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์นี้

เมื่อเก็บรักษาผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ เป็นเวลา 21 วัน พบว่าผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA สูญเสียน้ำหนักเท่ากับ 6.59, 7.85, 8.24 และ 9.18% ตามลำดับ ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 สูญเสียน้ำหนักน้อยที่สุด และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับผลส้มในทุกชุดการทดลอง ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA หรือ จุ่มในสารละลาย 1.5% KS สูญเสียน้ำหนักมากที่สุดเป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 ตามลำดับ (ภาพ 4.13 และตาราง 4.23) แสดงว่า การล้างผลส้ม การจุ่มผลส้มในน้ำกลั่น

การจุ่มผลส้มในสารละลาย 1.5%KS หรือการจุ่มผลส้มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีผลต่อการสูญเสียน้ำหนักของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$

การสูญเสียน้ำหนักของผลส้มเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัย การล้างเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการสูญเสียน้ำหนักของผลส้มระหว่างการเก็บรักษา ถึงแม้ว่าการล้างจะช่วยชะล้างสิ่งสกปรกออกจากเปลือกผลส้ม แต่การล้างมีส่วนทำให้สารเคลือบผิวตามธรรมชาติบางส่วนหลุดออกไปเป็นเหตุให้ผลส้มเกิดการสูญเสียน้ำหนักได้ง่ายขึ้น (Kimball, 1999) ดังนั้น ผลส้มที่ไม่ผ่านการล้างจึงยังคงมีสารเคลือบผิวตามธรรมชาติที่ช่วยป้องกันการสูญเสียน้ำออกจากผลส้มได้ การสูญเสียน้ำอาจเกิดได้จากเกลือที่ตกค้างบนผิวของผลผลิตด้วย Elshatshat *et al.* (2007) รายงานว่า เกลือโพแทสเซียมคาร์บอเนตที่ตกค้างบนผิวของพีชช่วยให้น้ำภายในเซลล์ซึมผ่านออกมาสู่ภายนอกได้มากขึ้น ดังนั้น ในการทดลองนี้ จึงเป็นไปได้ว่า มีเกลือ KS ตกค้างอยู่บนผิวของผลส้มทำให้น้ำภายในเปลือกของผลส้มซึมผ่านออกมาสู่ภายนอกได้มากขึ้นเป็นเหตุให้ผลส้มสูญเสียน้ำหนักมากขึ้น

สภาพแวดล้อมในการเก็บรักษามีผลต่อการสูญเสียน้ำหนักของผลส้มด้วยเช่นกัน ผลจากการศึกษาพบว่าผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งทุกชุดการทดลองในระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ สูญเสียน้ำหนักประมาณ 7% เมื่อเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 21 วัน แต่เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95\pm 3\%$ สูญเสียน้ำหนักเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ และสูญเสียน้ำหนักประมาณ 7% ภายหลังจากเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 31 วัน แสดงว่าการเก็บรักษาผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์สูงสามารถชะลอการสูญเสียน้ำหนักของผลส้มได้ดีกว่าการเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำ เช่นเดียวกับ ผลส้มพันธุ์ Satsuma ในระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95% สูญเสียน้ำหนักน้อยกว่าผลส้มพันธุ์ Satsuma ในระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 18 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65% เป็นต้น (Burdon *et al.*, 2007) การเก็บรักษาในสภาวะที่มีความชื้นสัมพัทธ์สูงจึงช่วยลดการสูญเสียน้ำหนักของผลส้มได้นอกจากนั้นยังช่วยคงความแน่นเนื้อและลดอาการระคายเคืองผิวหนังของผลส้มด้วย (Henriod, 2006) ในการเก็บรักษาผลส้มเปลือกก่อนสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม คือ ช่วงอุณหภูมิ 5-8 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 90-95% (Arpaia and Kader, 2009)

ข. อายุการเก็บรักษา

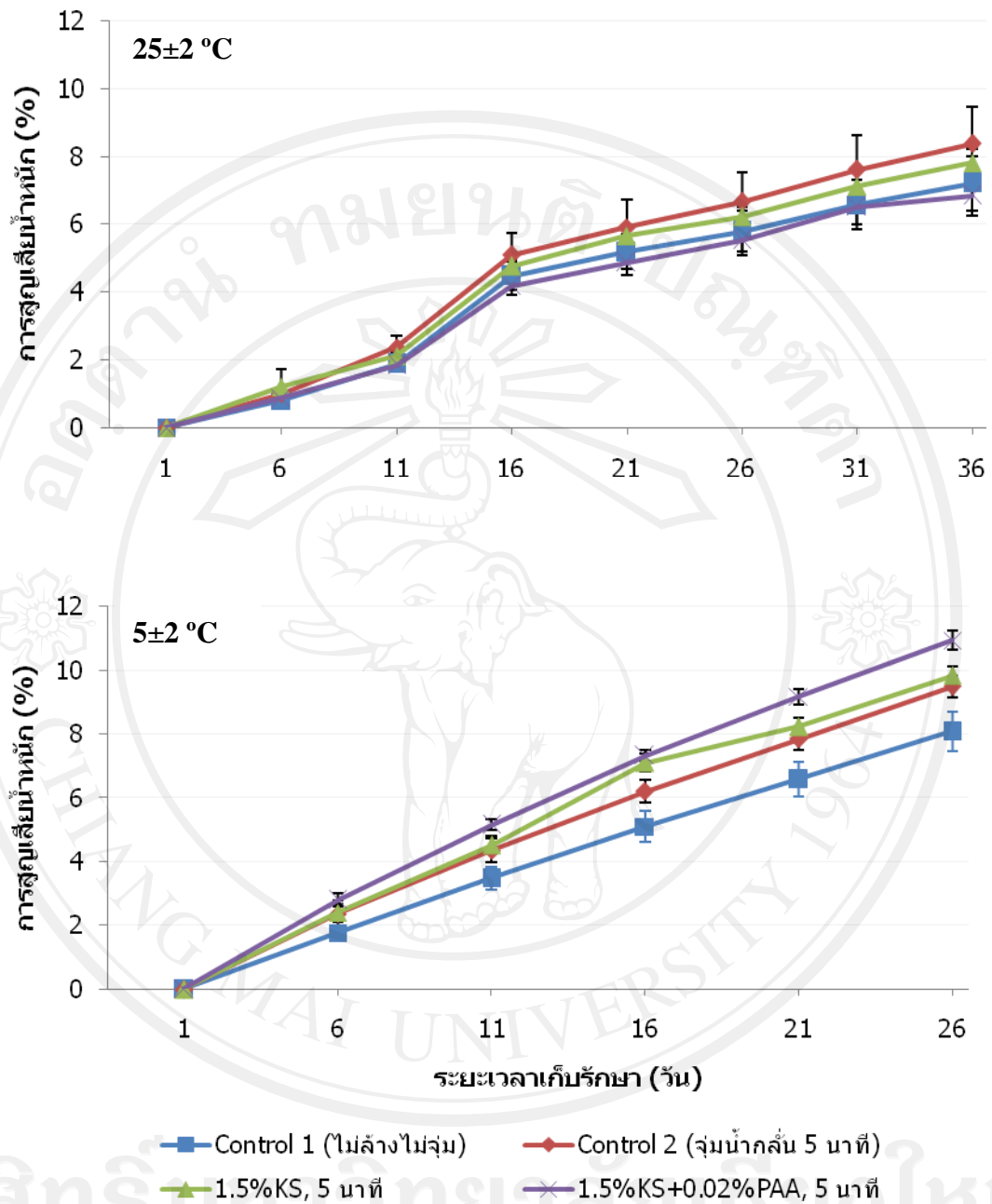
อายุการเก็บรักษาของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งได้พิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การสูญเสียน้ำหนักโดยผลส้มที่มีการสูญเสียน้ำหนักตั้งแต่ 7% ขึ้นไป จะปรากฏลักษณะบริเวณขั้วและรอบๆ ผลเหี่ยวซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค จึงตัดสินใจว่าผลส้มสิ้นสุดอายุการเก็บรักษาเมื่อสูญเสียน้ำหนักตั้งแต่ 7% ขึ้นไป (วรวลัญช์, 2550)

เมื่อเก็บรักษาผลส้มไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ ผลส้มสูญเสียน้ำหนักเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ และในวันที่ 26 ของการเก็บรักษา ผลส้มในชุดควบคุมที่ 2 ที่ผ่านการจุ่มในน้ำกลั่น สิ้นสุดอายุการเก็บรักษา เมื่อผลส้มปรากฏลักษณะบริเวณขั้วและรอบๆ ผลเหี่ยวและสูญเสียน้ำหนักเท่ากับ 6.66% หลังจากนั้นในวันที่ 31 ของการเก็บรักษา ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่ผ่านการจุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ปรากฏลักษณะบริเวณขั้วและรอบๆ ผลเหี่ยว และสูญเสียน้ำหนักเท่ากับ 6.59, 7.12 และ 6.52% ตามลำดับ (ภาพ 4.13, 4.17 และตาราง 4.22) ผลส้มทุกชุดการทดลองสูญเสียน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 7% เมื่อเก็บรักษาผลส้มไว้เป็นเวลา 31 วัน แสดงว่า ผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งเมื่อเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ มีอายุการเก็บรักษาได้ไม่เกิน 31 วัน

เมื่อเก็บรักษาผลส้มไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ ผลส้มสูญเสียน้ำหนักเพิ่มมากขึ้น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เมื่อเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 16 วัน ผลส้มปรากฏลักษณะบริเวณขั้วและรอบๆ ผลเหี่ยว และสูญเสียน้ำหนักเท่ากับ 7.10 และ 7.32% ตามลำดับ หลังจากนั้นในวันที่ 21 ของการเก็บรักษา ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่ผ่านการจุ่มในน้ำกลั่น ชุดควบคุมที่ 2 ที่ผ่านการจุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA สูญเสียน้ำหนักเพิ่มขึ้นเท่ากับ 6.59, 7.85, 8.24 และ 9.18% ตามลำดับ (ภาพ 4.13, 4.18 และตาราง 4.23) ผลส้มทุกชุดการทดลองสูญเสียน้ำหนักโดยเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 7% เมื่อเก็บรักษาผลส้มไว้เป็นเวลา 21 วัน แสดงว่า ผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้ง เมื่อเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียสความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ มีอายุการเก็บรักษาไม่เกิน 21 วัน และการจุ่มผลส้มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA แล้วเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียสความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ ส่งผลให้ผลส้มมีอายุการเก็บรักษาลดลงเหลือ 16 วัน ซึ่งอาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมในการเก็บรักษาผลส้มมีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำ ($RH \leq 65\%$) ประกอบกับอาจมีการตกค้างของเกลือโพแทสเซียมซอร์เบตบนผิวผลส้ม

จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์เสียหายภายในเซลล์ได้ง่าย ผลสัมฤทธิ์ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือ สารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA จึงสูญเสียน้ำได้มากกว่าผลสัมฤทธิ์ชุบควม เป็นต้น

โดยทั่วไป สภาพการเก็บรักษาที่มีความชื้นสัมพัทธ์ใกล้เคียงกัน ที่อุณหภูมิสูงผลสัมฤทธิ์จะสูญเสียน้ำมากและมีอายุการเก็บรักษาสั้นกว่าที่อุณหภูมิต่ำ แต่ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าในระหว่าง เก็บรักษาผลสัมฤทธิ์ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส และความชื้นสัมพัทธ์สูง ($RH \geq 95\%$) ผลสัมฤทธิ์สูญเสียน้ำน้อยจึงมีอายุการเก็บรักษาได้นานกว่า ผลสัมฤทธิ์ที่เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส และความชื้นสัมพัทธ์ต่ำ ($RH \leq 65\%$) โดยผลสัมฤทธิ์ทุกชุดการทดลองเกิดการสูญเสียน้ำประมาณ 7% ในวันที่ 31 ของการเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ แต่เมื่อ เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ ผลสัมฤทธิ์ทุกชุดการทดลอง สูญเสียน้ำประมาณ 7% ในวันที่ 21 สอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ Burdon *et al* (2007) ที่ พบว่าการเก็บรักษาผลสัมฤทธิ์ Satsuma ไว้ที่อุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95% สูญเสียน้ำหนักน้อยกว่าการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 18 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65% แสดงว่า ความชื้นสัมพัทธ์ในระหว่างการเก็บรักษามีผลต่อการสูญเสียน้ำและอายุการเก็บรักษาของ ผลสัมฤทธิ์มากกว่าอุณหภูมิ

ภาพ 4.13 การเปลี่ยนแปลงเปอร์เซ็นต์การสูญเสียน้ำหนักของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3 % เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

ตาราง 4.22 การเปลี่ยนแปลงเปอร์เซ็นต์การสูญเสียน้ำหนักของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	การสูญเสียน้ำหนักของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้ง (%)				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	0.00a±0.00	0.00a±0.00	0.00a±0.00	0.00a±0.00	-
6	0.79a±0.08	1.00a±0.11	1.21a±0.51	0.88a±0.06	27.24
11	1.88ab±0.18	2.38a±0.33	2.12ab±0.12	1.85b±0.11	9.92
16	4.48a±0.42	5.09a±0.67	4.77a±0.19	4.18a±0.28	9.27
21	5.18a±0.51	5.93a±0.80	5.66a±0.30	4.88a±0.38	9.82
26	5.80a±0.61	6.66a±0.87	6.23a±0.27	5.54a±0.44	9.76
31	6.59a±0.73	7.63a±1.01	7.12a±0.20	6.52a±0.53	9.95
36	7.21a±0.81	8.38a±1.11	7.83a±0.41	6.85a±0.60	10.24

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.23 การเปลี่ยนแปลงเปอร์เซ็นต์การสูญเสียน้ำหนักของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ เป็นเวลา 26 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	การสูญเสียน้ำหนักของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้ง (%)				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	0.00a±0.00	0.00a±0.00	0.00a±0.00	0.00a±0.00	-
6	1.77b±0.20	2.36ab±0.43	2.41ab±0.11	2.80a±0.20	11.34
11	3.48c±0.36	4.36b±0.39	4.51ab±0.07	5.16a±0.16	6.38
16	5.10b±0.49	6.20ab±0.35	7.10a±1.04	7.32a±0.17	9.46
21	6.59c±0.56	7.85b±0.34	8.24b±0.07	9.18a±0.24	4.40
26	8.09c±0.63	9.50b±0.33	9.84b±0.17	10.95a±0.31	4.13

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกัน ในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกัน ในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ค. การเปลี่ยนแปลงค่า L*, chroma และ hue angle

ระหว่างการเก็บรักษาผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95\pm 3\%$ พบว่าเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษาในวันที่ 1 สีเปลือกของผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น สีเปลือกของผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น สีเปลือกของผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และสีเปลือกของผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีค่า L* เท่ากับ 45.40, 48.44, 46.65 และ 46.49 มีค่า chroma เท่ากับ 30.69, 35.93, 32.95 และ 32.76 และมีค่า hue angle เท่ากับ 104.78, 103.91, 104.49 และ 103.63 ตามลำดับ แสดงว่า เปลือกของผลส้มเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษามีสีเขียวอมเหลือง

เมื่อเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95\pm 3\%$ เป็นเวลา 31 วัน สีเปลือกของผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ชุดควบคุมที่ 2 ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีค่า L* เท่ากับ 50.38, 45.02, 46.26 และ 48.08 มีค่า chroma เท่ากับ 37.21, 31.47, 35.50 และ 37.87 และมีค่า hue angle เท่ากับ 97.77, 104.02, 102.39 และ 98.78 ตามลำดับ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ภาพ 4.14-4.16 และตาราง 4.24-4.26) เมื่อเก็บรักษาไว้นานขึ้นสีเปลือกของผลส้มมีค่า L* และค่า chroma เพิ่มขึ้น และค่า hue angle ลดลงเพียงเล็กน้อย แสดงว่า เปลือกของผลส้มเปลี่ยนจากสีเขียวอมเหลืองเป็นสีเหลืองมากขึ้น จึงทำให้ค่า L* เพิ่มขึ้น และค่า hue angle ลดลง (ภาพ 4.17)

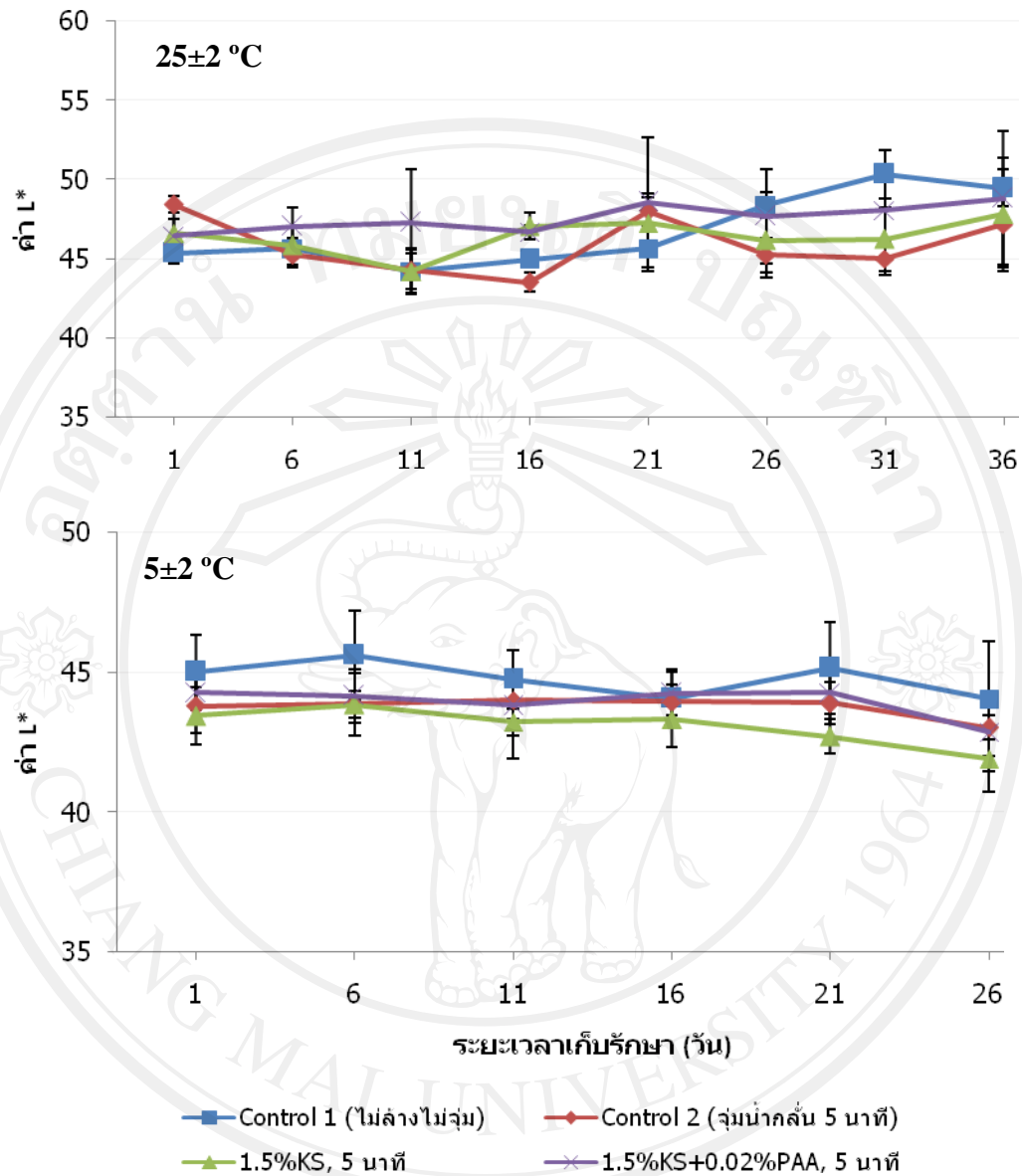
ระหว่างการเก็บรักษาผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ พบว่า เมื่อเริ่มต้นเก็บรักษาในวันที่ 1 สีเปลือกของผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีค่า L* เท่ากับ 45.03, 43.81, 43.46 และ 44.28 มีค่า chroma เท่ากับ 37.38, 37.44, 37.65 และ 36.26 และมีค่า hue angle เท่ากับ 105.12, 104.65, 105.41 และ 105.12 ตามลำดับ แสดงว่า เปลือกของผลส้มมีสีเขียวอมเหลือง

ภายหลังเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 21 วัน ผลส้มมีค่า L*, chroma และ hue angle ก่อนข้างคงที่ สีเปลือกของผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ชุดควบคุมที่ 2 ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีค่า L* เท่ากับ 45.17, 43.91, 42.72 และ 44.29 มีค่า chroma เท่ากับ 33.13, 32.19, 31.19 และ 31.75 และมีค่า hue angle เท่ากับ 104.81, 104.95, 105.58 และ 104.69 ตามลำดับ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

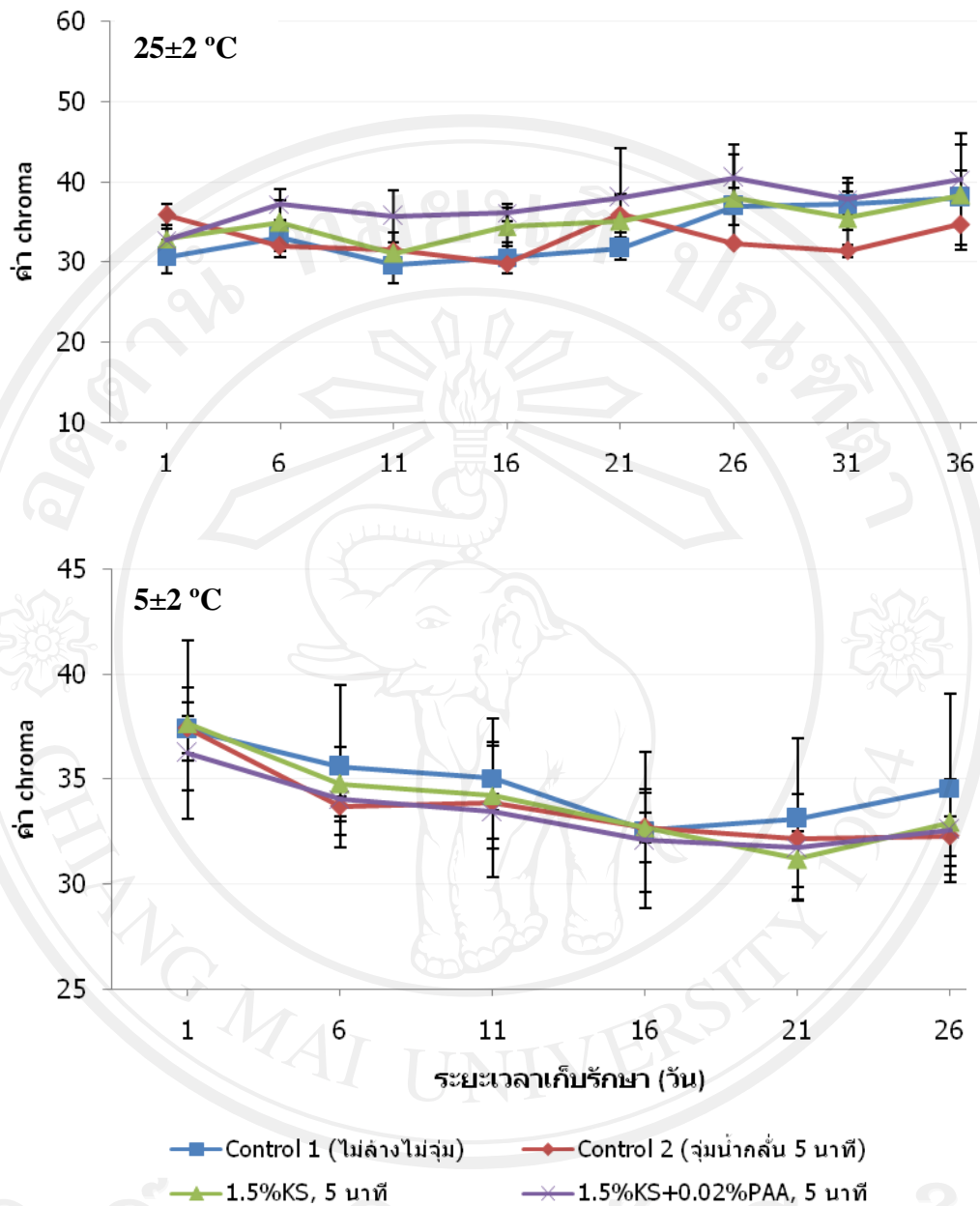
สถิติ (ภาพ 4.14-4.16 และตาราง 4.27-4.29) แสดงว่า เปลือกของผลส้มยังคงมีสีเขียวอมเหลือง ใกล้เคียงกับสีเปลือกของผลส้มเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษา (ภาพ 4.18)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การจุ่มผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งลงในสารละลาย 1.5% KS หรือ สารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA แล้วเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 31 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 21 วัน ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่า L*, chroma และ hue angle ของผลส้ม และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น และผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น อย่างไรก็ตาม เมื่อเก็บรักษาผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งไว้ยาวนานขึ้นที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% สีเปลือกของผลส้มมีสีเหลืองมากขึ้น ในขณะที่เก็บรักษาที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% สีเปลือกของผลส้มยังคงมีสีเขียวอมเหลือง ใกล้เคียงกับสีเปลือกของผลส้มเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษา เป็นไปได้ว่าที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ช่วยกระตุ้นการสลายตัวของคลอโรฟิลล์ (สารสีเขียว) ในเปลือกของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้ง ในขณะที่การเก็บรักษาผลส้มไว้ที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ช่วยชะลอการสลายตัวของคลอโรฟิลล์ในเปลือกของผลส้ม เช่นเดียวกับ Hikaru *et al.* (2009) ที่รายงานว่า ผลส้มพันธุ์ Satsuma เมื่อเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส มีการสลายตัวของคลอโรฟิลล์ที่เปลือกและมีสีเหลืองส้มของแคโรทีนอยด์ปรากฏขึ้นมากกว่า ผลส้มพันธุ์ Satsuma เมื่อเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 5 องศาเซลเซียส ซึ่งการสลายตัวของสารสีเขียวในเปลือกของผลส้มเกิดขึ้นเนื่องจากกิจกรรมของเอนไซม์คลอโรฟิลเลสเร่งปฏิกิริยาการสลายตัวของคลอโรฟิลล์เป็นคลอโรรินหรือพอเพอริน ซึ่งเป็นสารไม่มีสี จึงปรากฏสารสีเหลืองส้มของแคโรทีนอยด์ซึ่งมีอยู่แล้วแต่ถูกสีเขียวของคลอโรฟิลล์บดบังไว้ พร้อมกับมีการสังเคราะห์สารแคโรทีนอยด์เพิ่มขึ้นด้วย (จริงแท้, 2544)

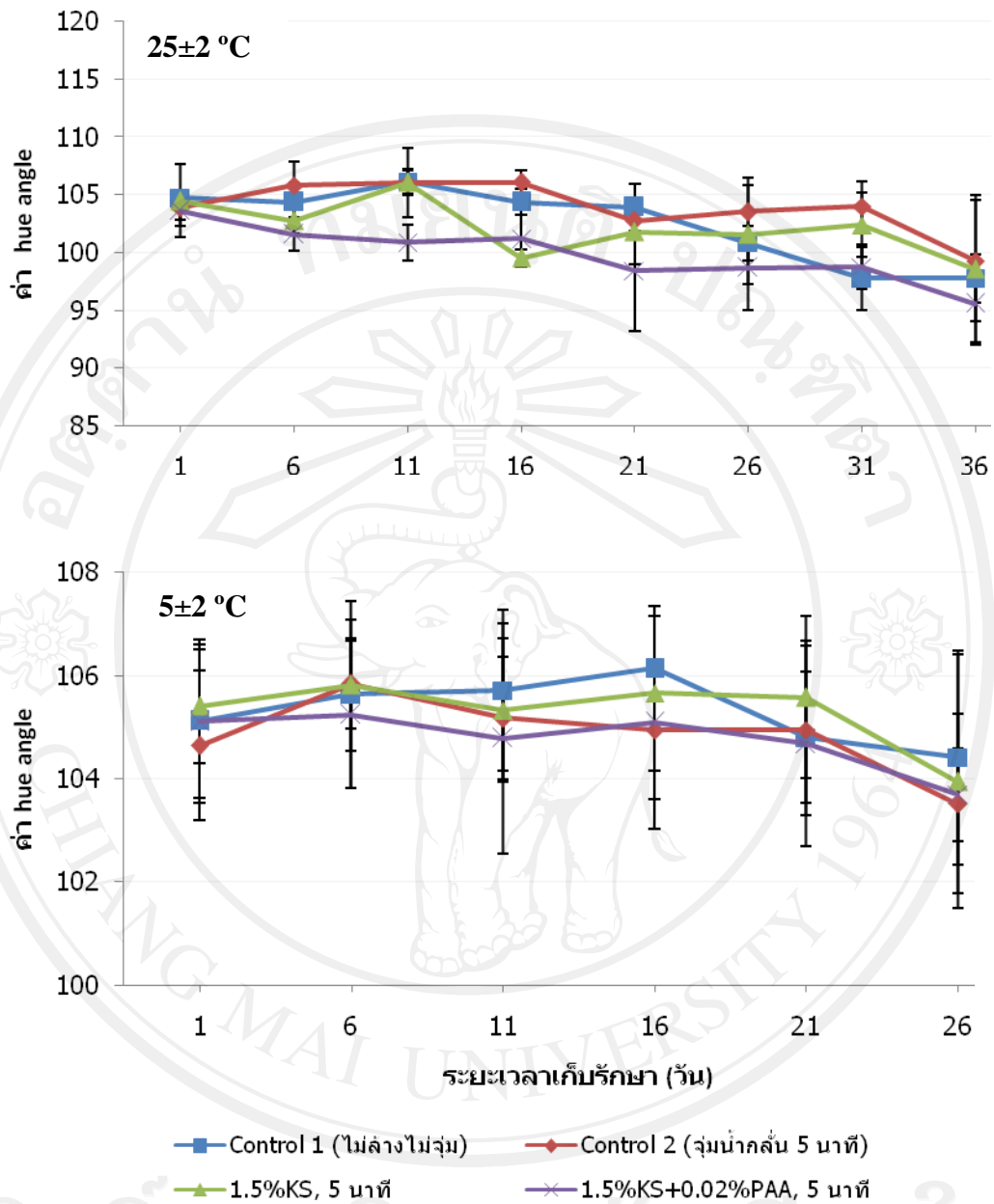
นอกจากอุณหภูมิมิมีผลต่อการสลายตัวของคลอโรฟิลล์ในเปลือกของผลส้มแล้ว อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงสีเปลือกของผลส้มยังมีความจำเพาะขึ้นอยู่กับชนิดพันธุ์ของผลส้มด้วย เช่น อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงสีของผลส้มพันธุ์ Satsuma อยู่ที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส ผลส้มพันธุ์ Navel อยู่ที่อุณหภูมิ 10 องศาเซลเซียส (Murata, 1988) และผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งอยู่ที่อุณหภูมิ 15 องศาเซลเซียส เป็นต้น (สวนส้มธนาร, 2553)

ภาพ 4.14 การเปลี่ยนแปลงค่า L* ของสีเปลือกผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

ภาพ 4.15 การเปลี่ยนแปลงค่า chroma ของสีเปลือกผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

ภาพ 4.16 การเปลี่ยนแปลงค่า hue angle ของสีเปลือกผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

ตาราง 4.24 การเปลี่ยนแปลงค่า L^* ของสีเปลือกผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 36 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ค่า L^*				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	45.40b±0.38	48.44a±0.51	46.65ab±1.91	46.49ab±1.03	2.42
6	45.67a±0.65	45.27a±0.81	45.87a±1.21	47.06a±1.23	2.19
11	44.21a±1.41	44.29a±1.37	44.23a±1.11	47.31a±3.38	4.52
16	44.97b±0.08	43.55b±0.59	47.10a±0.83	46.73a±0.44	1.23
21	45.68a±1.44	48.04a±0.86	47.28a±1.88	48.62a±4.10	5.07
26	48.40a±0.80	45.27a±1.07	46.18a±2.37	47.72a±2.97	4.28
31	50.38a±1.54	45.02b±1.01	46.26ab±1.98	48.08ab±1.87	3.47
36	49.49a±1.18	47.20a±2.70	47.83a±3.60	48.85a±4.20	6.48

- หมายเหตุ
- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.25 การเปลี่ยนแปลงค่า chroma ของสีเปลือกผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ค่า chroma				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	30.69a±2.14	35.93a±1.31	32.95a±1.29	32.76a±2.92	6.14
6	33.16a±1.74	32.10a±1.53	35.01a±2.71	37.22a±1.90	5.88
11	29.66a±2.27	31.55a±2.16	31.17a±1.32	35.74a±3.20	7.29
16	30.59bc±1.90	29.83c±1.24	34.46ab±2.39	36.17a±1.13	5.32
21	31.72a±1.36	35.99a±2.29	35.16a±3.40	38.09a±6.19	10.70
26	36.99a±2.31	32.33a±0.23	38.04a±5.47	40.54a±4.12	9.77
31	37.21a±3.25	31.47a±0.78	35.50a±3.28	37.87a±1.99	7.16
36	38.09a±3.39	34.73a±3.16	38.41a±6.26	40.33a±5.75	12.78

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.26 การเปลี่ยนแปลงค่า hue angle ของสีเปลือกผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 36 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ค่า hue angle				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	104.78a \pm 0.18	103.91a \pm 1.07	104.49a \pm 3.17	103.63a \pm 1.33	1.73
6	104.38ab \pm 1.64	105.83a \pm 2.02	102.78ab \pm 1.06	101.59b \pm 1.44	1.53
11	106.16a \pm 1.11	106.02a \pm 3.00	106.12a \pm 1.05	100.90b \pm 1.55	1.77
16	104.39ab \pm 1.12	106.09a \pm 1.04	99.54c \pm 0.78	101.22bc \pm 2.02	1.29
21	103.94a \pm 2.01	102.79a \pm 1.49	101.82a \pm 2.83	98.45a \pm 5.28	3.19
26	100.82a \pm 1.52	103.56a \pm 2.95	101.58a \pm 4.31	98.69a \pm 3.65	3.24
31	97.77a \pm 2.73	104.02a \pm 2.13	102.39a \pm 2.78	98.78a \pm 1.94	2.41
36	97.78a \pm 2.12	99.29a \pm 5.24	98.62a \pm 6.37	95.61a \pm 3.59	4.72

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.27 การเปลี่ยนแปลงค่า L^* ของสีเปลือกผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ เป็นเวลา 26 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ค่า L^*				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	45.03a \pm 1.34	43.81a \pm 0.97	43.46a \pm 1.03	44.28a \pm 0.64	2.32
6	45.64a \pm 1.60	43.86a \pm 0.46	43.85a \pm 1.12	44.16a \pm 0.96	2.50
11	44.76a \pm 1.05	44.01a \pm 0.65	43.23a \pm 1.30	43.82a \pm 1.08	2.43
16	44.08a \pm 1.05	43.96a \pm 0.61	43.32a \pm 1.00	44.26a \pm 0.77	1.99
21	45.17a \pm 1.63	43.91a \pm 0.76	42.72a \pm 0.61	44.29a \pm 1.13	2.51
26	44.06a \pm 2.06	43.04a \pm 0.43	41.91a \pm 1.17	42.87a \pm 1.38	3.22

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกัน ในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกัน ในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.28 การเปลี่ยนแปลงค่า chroma ของสีเปลือกผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ค่า chroma				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	37.38a±4.26	37.44a±1.22	37.65a±1.75	36.26a±1.79	6.85
6	35.62a±3.87	33.71a±0.48	34.78a±1.78	34.05a±1.69	6.67
11	35.05a±2.86	33.90a±0.37	34.23a±2.52	33.47a±3.12	7.23
16	32.56a±3.72	32.71a±0.72	32.70a±1.63	32.08a±2.46	7.39
21	33.13a±3.86	32.19a±0.96	31.19a±1.35	31.75a±2.53	7.64
26	34.58a±4.51	32.30a±0.94	32.94a±2.05	32.60a±2.15	8.28

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.29 การเปลี่ยนแปลงค่า hue angle ของสีเปลือกผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ เป็นเวลา 26 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ค่า hue angle				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	105.12a \pm 1.58	104.65a \pm 1.45	105.41a \pm 1.11	105.12a \pm 1.49	1.35
6	105.64a \pm 1.82	105.85a \pm 0.87	105.82a \pm 1.27	105.25a \pm 1.43	1.32
11	105.72a \pm 1.55	105.18a \pm 1.19	105.33a \pm 1.39	104.80a \pm 2.23	1.56
16	106.14a \pm 1.20	104.95a \pm 1.33	105.67a \pm 1.50	105.10a \pm 2.06	1.48
21	104.81a \pm 1.27	104.95a \pm 1.64	105.58a \pm 1.57	104.69a \pm 1.99	1.56
26	104.42a \pm 2.08	103.52a \pm 1.74	103.96a \pm 2.46	103.70a \pm 0.90	1.81

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

กรรมวิธี	วันที่ 1	วันที่ 31
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)		
Control 2 (จุ่มในน้ำกลั่น 5 นาที)		
1.5%KS, 5 นาที		
1.5%KS+0.02%PAA,5 นาที		

ภาพ 4.17 ลักษณะของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น 5 นาที ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS+0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 31 วัน

กรรมวิธี	วันที่ 1	วันที่ 21
Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)		
Control 2 (จุ่มในน้ำกลั่น 5 นาที)		
1.5%KS, 5 นาที		
1.5%KS+0.02%PAA, 5 นาที		

ภาพ 4.18 ลักษณะของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น 5 นาที ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS+0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ เป็นเวลา 21 วัน

4.4.2 การเปลี่ยนแปลงทางเคมี

ก. ปริมาณความชื้นของเปลือกผลส้ม

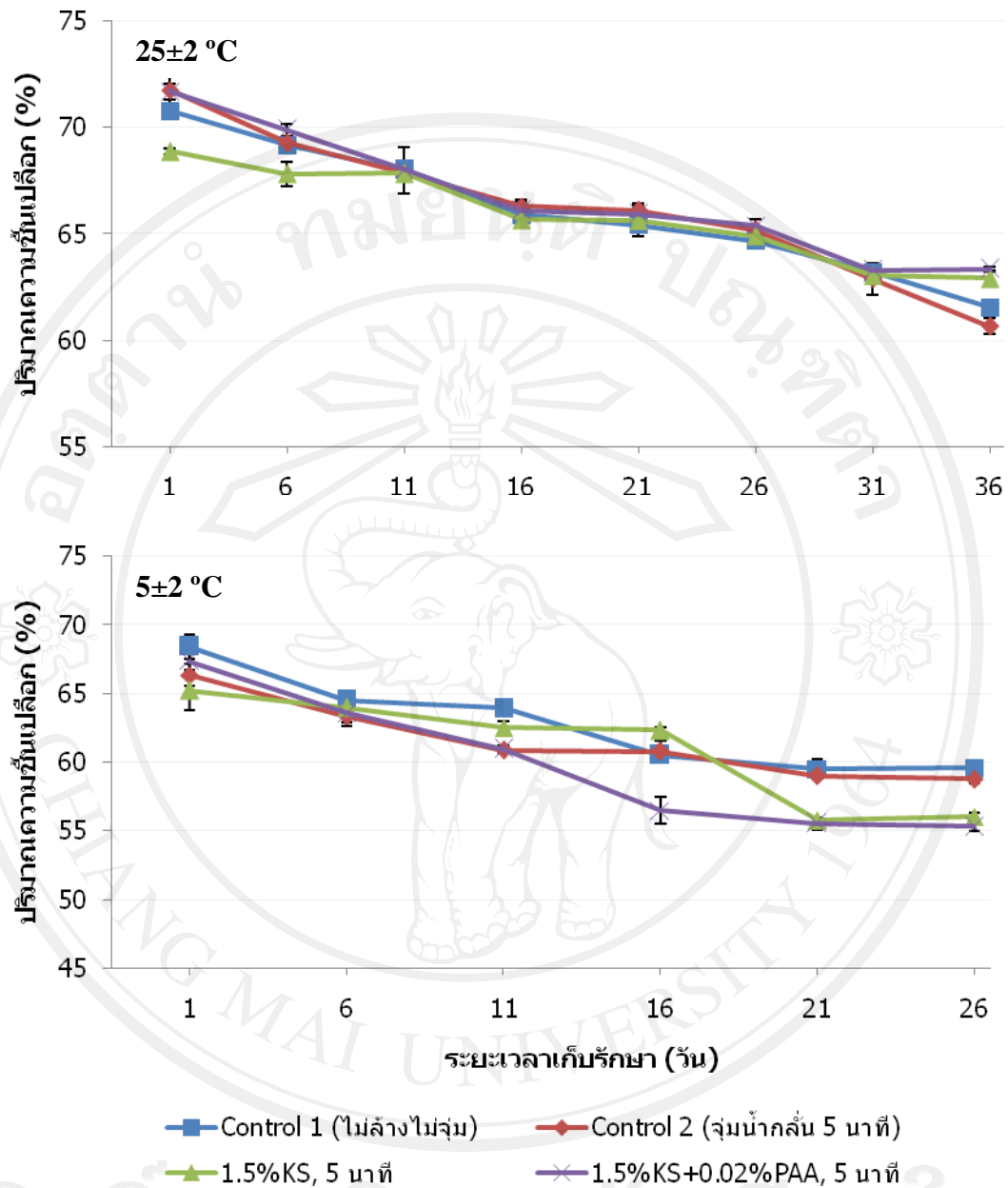
ระหว่างการเก็บรักษาผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ พบว่า เมื่อเริ่มต้นเก็บรักษาในวันที่ 1 ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีปริมาณความชื้นเปลือกของผลส้มเท่ากับ 70.80, 71.78, 68.89 และ 71.71% ตามลำดับ (ปริมาณความชื้นเปลือกเริ่มต้นเฉลี่ยเท่ากับ 70.80%) ภายหลังจากเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 31 วัน ปริมาณความชื้นของเปลือกผลส้มลดลงเหลือเท่ากับ 63.23, 62.90, 63.04 และ 63.30% ตามลำดับ (ปริมาณความชื้นเปลือกของผลส้มลดลงเฉลี่ยเท่ากับ 63.12%) (ภาพ 4.19 และตาราง 4.30) โดยผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับผลส้มชุดควบคุมที่ 1 และชุดควบคุมที่ 2 แสดงว่า การจุ่มผลส้มลงในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณความชื้นของเปลือกผลส้มในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ และภายหลังจากเก็บรักษาผลส้มไว้เป็นเวลา 31 วัน ปริมาณความชื้นเปลือกของผลส้มลดลงเฉลี่ยเท่ากับ 10.85%

การเก็บรักษาผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ พบว่าเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษาในวันที่ 1 ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีปริมาณความชื้นเปลือกของผลส้มเท่ากับ 68.43, 66.37, 65.27 และ 67.40% ตามลำดับ (ปริมาณความชื้นเปลือกเริ่มต้นเฉลี่ยเท่ากับ 66.88%) เมื่อเก็บรักษาไว้นานขึ้น ปริมาณความชื้นของเปลือกผลส้มลดลงอย่างช้าๆ ภายหลังจากเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 21 วัน ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ชุดควบคุมที่ 2 ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีปริมาณความชื้นเปลือกลดลงเหลือเท่ากับ 59.54, 59.03, 55.79 และ 55.56% ตามลำดับ (ปริมาณความชื้นเปลือกของผลส้มลดลงเฉลี่ยเท่ากับ 57.48%) ซึ่งลดลงเฉลี่ยเท่ากับ 14.06% ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีปริมาณความชื้นเปลือกลดลงมากที่สุด และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับผลส้มชุดควบคุมที่ 1 และชุดควบคุมที่ 2 (ภาพ 4.19 และตาราง 4.31) แสดงว่า

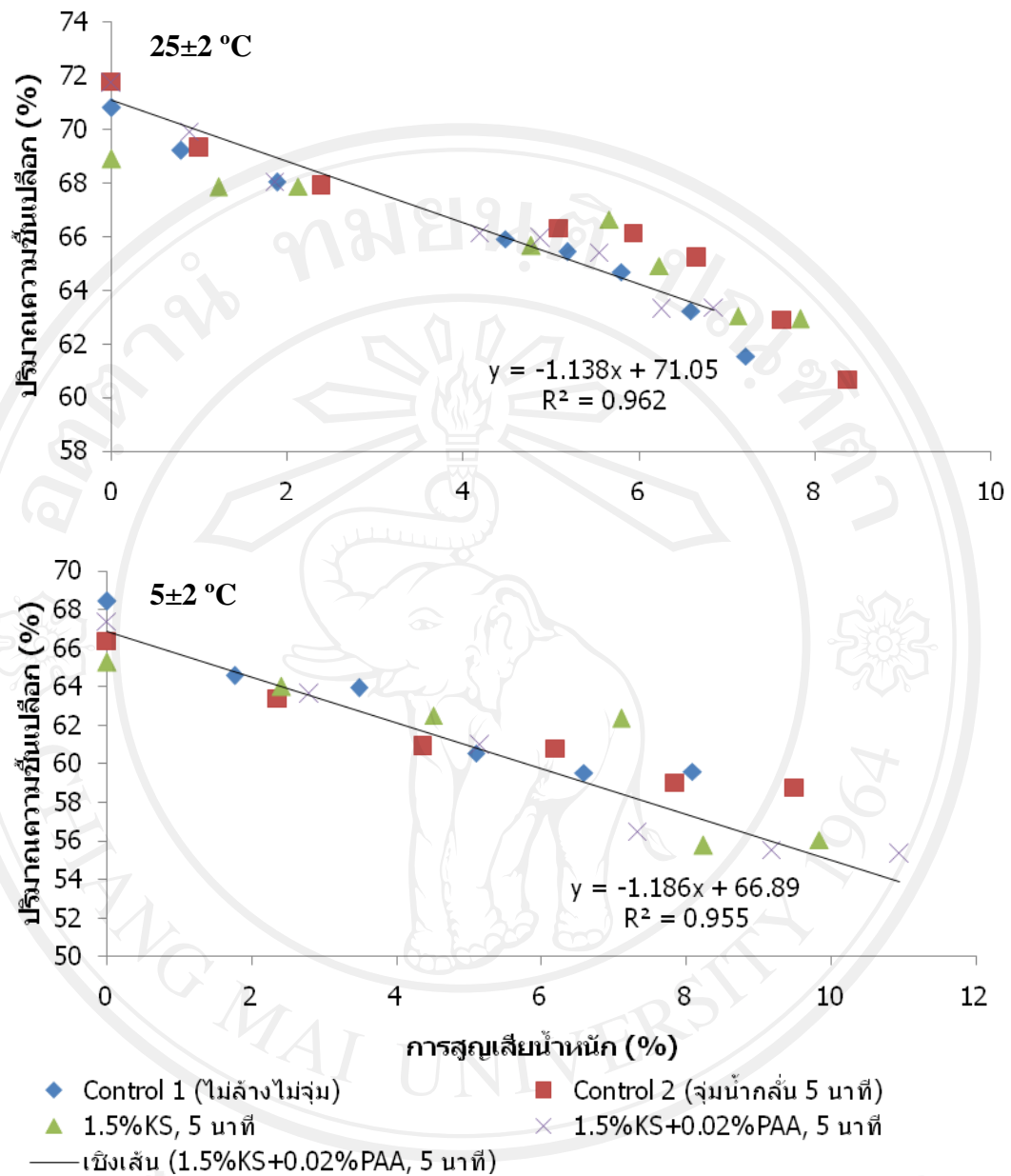
การใช้สารละลาย 1.5% KS และสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ทำให้เปลือกของผลส้มสูญเสียความชื้นเพิ่มมากขึ้นในระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$

การใช้สารละลายเกลือโพแทสเซียมคาร์บอเนตจะทำให้เกิดการตกค้างของเกลือบนผิวของพืช ซึ่งเกลือโพแทสเซียมคาร์บอเนตที่ตกค้างอยู่จะทำให้การซึมผ่านของน้ำจากภายในเซลล์ผ่านออกทางคิวติเคิลได้มากขึ้น (Elshatshat *et al.*, 2007) ในการทดลองนี้ ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ภายหลังผึ่งจนแห้งแล้วอาจมีการตกค้างของเกลือโพแทสเซียมซอร์เบตอยู่บนผิวของผลส้ม จึงเป็นไปได้ว่าเกลือที่ตกค้างอยู่ทำให้การซึมผ่านของน้ำจากภายในเซลล์เปลือกของผลส้มผ่านออกทางชั้นผิวคิวติเคิลได้เพิ่มขึ้น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ปริมาณความชื้นเปลือกจึงลดลงมากกว่าผลส้มที่ผ่านการจุ่มในน้ำกลั่นและผลส้มที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น เป็นต้น ซึ่งเมื่อปริมาณความชื้นเปลือกของผลส้มลดลงจะทำให้เปลือกของผลส้มแห้งเหี่ยวและหดตัวได้ (จริงแท้, 2544) นอกจากนี้ การสูญเสียความชื้นของเปลือกผลส้มยังส่งผลให้ผลส้มสูญเสียน้ำหนักเพิ่มขึ้นด้วย

ข้อมูลจากการ plot กราฟความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความชื้นเปลือกกับเปอร์เซ็นต์การสูญเสียน้ำหนักของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ และที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ พบว่ามีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรง $R^2=0.96$ และ $R^2=0.96$ ตามลำดับ (ภาพ 4.20) ซึ่งปริมาณความชื้นเปลือกของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งจะแปรผกผันกับเปอร์เซ็นต์การสูญเสียน้ำหนัก คือ เมื่อผลส้มมีปริมาณความชื้นเปลือกลดลงแสดงว่าสูญเสียน้ำหนักเพิ่มขึ้น

ภาพ 4.19 การเปลี่ยนแปลงปริมาณความชื้นเปลือกของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3 % เป็นเวลา 26 วัน

ภาพ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความชื้นเปลือกและเปอร์เซ็นต์การสูญเสียน้ำหนักของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

ตาราง 4.30 การเปลี่ยนแปลงปริมาณความชื้นเปลือกของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ปริมาณความชื้นเปลือกของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้ง (%)				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	70.80a±0.00	71.78a±0.78	68.89b±0.14	71.71a±0.38	0.62
6	69.20a±0.14	69.29a±0.21	67.84b±0.57	69.91a±0.28	0.50
11	68.01a±1.09	67.88a±0.22	67.86a±0.23	68.05a±0.41	0.89
16	65.91a±0.25	66.32a±0.31	65.67a±0.25	66.13a±0.45	0.49
21	65.44a±0.56	66.13a±0.30	65.64a±0.47	65.94a±0.40	0.67
26	64.68b±0.21	65.20ab±0.17	64.91ab±0.23	65.40a±0.32	0.37
31	63.23a±0.29	62.90a±0.74	63.04a±0.29	63.30a±0.28	0.71
36	61.55b±0.28	60.68b±0.39	62.92a±0.38	63.36a±0.12	0.50

- หมายเหตุ
- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกัน ในแนวนอนเดียวกัน แสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกัน ในแนวนอนเดียวกัน แสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.31 การเปลี่ยนแปลงปริมาณความชื้นเปลือกของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ เป็นเวลา 26 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ปริมาณความชื้นเปลือกของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้ง (%)				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	68.43a \pm 0.85	66.37ab \pm 0.77	65.27b \pm 1.48	67.40ab \pm 0.73	1.51
6	64.56a \pm 0.36	63.39a \pm 0.74	64.01a \pm 0.35	63.62a \pm 0.67	0.87
11	63.94a \pm 0.51	60.90c \pm 0.23	62.52b \pm 0.50	60.96c \pm 0.29	0.65
16	60.54b \pm 0.15	60.82ab \pm 0.73	62.34a \pm 0.25	56.49c \pm 0.98	1.04
21	59.54a \pm 0.73	59.03a \pm 0.21	55.79b \pm 0.18	55.56b \pm 0.43	0.78
26	59.61a \pm 0.29	58.78b \pm 0.33	56.05c \pm 0.32	55.32c \pm 0.29	0.53

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ข. ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้

เมื่อเริ่มต้นการเก็บรักษาในวันที่ 1 ผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้เท่ากับ 10.33, 10.28, 10.33 และ 10.10% (ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้เริ่มต้นเฉลี่ยเท่ากับ 10.26 %) ภายหลังการเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 31 วัน ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้เพิ่มขึ้นเท่ากับ 11.03, 10.68, 10.89 และ 11.29% ตามลำดับ (ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้เฉลี่ยเท่ากับ 10.97%) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตลอดระยะเวลาในการเก็บรักษา (ภาพ 4.21 และตาราง 4.32) เมื่อเปรียบเทียบปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้เมื่อเริ่มต้นกับปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ภายหลังเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 31 วัน พบว่า ผลส้มมีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้เพิ่มขึ้นประมาณ 0.71%

เมื่อเริ่มต้นเก็บรักษาผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้เท่ากับ 9.87, 10.17, 10.09 และ 10.36% ภายหลังการเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 21 วัน ผลส้มมีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้เพิ่มขึ้นเท่ากับ 10.60, 11.38, 10.58 และ 9.93% ตามลำดับ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ภาพ 4.21 และตาราง 4.33) เมื่อเปรียบเทียบปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของผลส้มเริ่มต้นกับภายหลังเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 21 วัน พบว่า ผลส้มมีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้เพิ่มขึ้นประมาณ 0.50%

การจุ่มผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ และที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$

เมื่อเก็บรักษาผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งไว้ยาวนานขึ้นปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้มีค่าเพิ่มขึ้นแม้ว่าการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส มีเปอร์เซ็นต์ของแข็งที่ละลายน้ำได้เพิ่มขึ้นมากกว่า ผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส แต่อุณหภูมิที่ต่างกันยังไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของผลส้มได้

ผลส้มที่เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิห้อง และที่อุณหภูมิ 5 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 30 วัน มีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ไม่แตกต่างกัน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นระหว่างเก็บรักษา (สรายุทธ์

และพิกษา, 2545) ที่อุณหภูมิแตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของผลส้ม (Burdon *et al.*, 2007) การเพิ่มขึ้นของปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของผลส้มอาจเกิดเนื่องจากการสูญเสียน้ำในระหว่างการเก็บรักษาทำให้ความเข้มข้นของของแข็งที่ละลายน้ำได้เพิ่มสูงขึ้น (จริงแท้, 2544)

ผลการ plot กราฟความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้กับเปอร์เซ็นต์การสูญเสียน้ำหนักของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ และที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ พบว่ามีค่าความสัมพันธ์ $R^2 = 0.68$ และ $R^2 = 0.002$ ตามลำดับ (ภาพ 4.22) แสดงว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของผลส้มยังไม่สามารถอธิบายได้ชัดเจนว่ามีความสัมพันธ์กับเปอร์เซ็นต์การสูญเสียน้ำหนัก

นอกจากนี้ ผลการ plot กราฟความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้กับเปอร์เซ็นต์การสูญเสียความชื้นเปลือกของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ และที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ พบว่ามีค่าความสัมพันธ์เป็นเส้นตรง $R^2 = 0.67$ และ $R^2 = 0.006$ ตามลำดับ (ภาพ 4.23) แสดงว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งยังไม่สามารถอธิบายได้ชัดเจนว่ามีความสัมพันธ์กับเปอร์เซ็นต์การสูญเสียความชื้นเปลือกของผลส้มด้วยเช่นกัน

โดยทั่วไปปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของผลส้มเปลือกก่อนอยู่ที่ประมาณ 12-16% (Gorinstein *et al.*, 2001) และมีปริมาณแตกต่างกันไปตามชนิดพันธุ์ของผลส้มด้วย เช่น ผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งมีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ 14.90% ผลส้มฟริมองต์ 10.47% และผลส้มสีทอง 10.02% เป็นต้น (วรวลัญช์และคณะ, 2549)

ค. ปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้

การวิเคราะห์ปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลส้มในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ พบว่าเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษาในวันที่ 1 ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5%KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5%KS ร่วมกับ 0.02%PAA มีปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้เท่ากับ 0.58, 0.56, 0.61 และ 0.57% ภายหลังการเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 31 วัน ผลส้มมีปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้เท่ากับ 0.53, 0.47, 0.53

และ 0.54% ตามลำดับ ปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลส้มลดลงเล็กน้อยตลอดระยะเวลาในการเก็บรักษา และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ลดลงประมาณ 0.06% (ภาพ 4.24 และตาราง 4.34)

ในระหว่างการเก็บรักษาผลส้มไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ พบว่าเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษาผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มใน น้ำกลั่น ชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้เท่ากับ 0.40, 0.39, 0.40 และ 0.38% ภายหลังจากเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 21 วัน ปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ลดลงเหลือเท่ากับ 0.39, 0.35, 0.33 และ 0.38% ตามลำดับ และเมื่อเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 31 วัน ปริมาณกรดที่ไทเทรตได้เท่ากับ 0.38, 0.38, 0.41 และ 0.39% ตามลำดับ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ลดลงเฉลี่ยประมาณ 0.00-0.03% เมื่อเก็บรักษาผลส้มไว้ นาน 21-31 วัน (ภาพ 4.24 และตาราง 4.35)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การจุ่มผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งลงในสารละลาย 1.5% KS หรือ สารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95\pm 3\%$ และที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ อย่างไรก็ตาม เมื่อเก็บรักษาไว้ นานขึ้นปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลส้มจะมีแนวโน้มลดลง โดยผลส้มระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิสูง (ปริมาณกรดที่ไทเทรตได้ลดลงประมาณ 0.06%) มีอัตราการลดลงของปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้มากกว่า ผลส้มระหว่างเก็บรักษาไว้ ที่อุณหภูมิต่ำ (ปริมาณกรดที่ไทเทรตได้ลดลงประมาณ 0.03%) ถึง 50% แสดงว่า ที่อุณหภูมิสูงเร่งให้เกิดการสูญเสียกรดอินทรีย์ในผลส้มมากขึ้น เนื่องจากกรดอินทรีย์ในผลส้มอาจถูกใช้เป็นสารเริ่มต้นของปฏิกิริยาต่างๆในกระบวนการหายใจภายในเซลล์ ซึ่งที่อุณหภูมิสูงผลส้มหายใจได้เร็วขึ้นทำให้กรดอินทรีย์ที่สะสมไว้ถูกใช้เพิ่มมากขึ้น (จริงแท้, 2544) สอดคล้องกับผลส้มพันธุ์ Satsuma ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส มีปริมาณกรดที่ไทเทรตได้ลดลงมากกว่า 40% ในขณะที่เก็บรักษาผลส้มไว้ที่อุณหภูมิ 18 องศาเซลเซียส ปริมาณกรดที่ไทเทรตได้ลดลงเพียง 10-20% โดยกรดซิตริกมีปริมาณลดลงมากที่สุด (Burdon *et al.*, 2007)

ง. อัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้

อัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เมื่อเริ่มต้นเก็บรักษา ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีอัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้เท่ากับ 18.13, 18.69, 17.29 และ 18.26 ตามลำดับ ภายหลังจากเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 31 วัน อัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลส้มเพิ่มขึ้นเท่ากับ 20.83, 22.58, 20.55 และ 20.99 ตามลำดับ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ภาพ 4.25 และตาราง 4.36)

ระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ พบว่าเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษา ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีอัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้เท่ากับ 24.71, 25.97, 25.28 และ 27.36 ภายหลังจากเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 21 วัน ผลส้มมีอัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้เพิ่มขึ้นเท่ากับ 27.22, 32.79, 31.83 และ 26.42 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5%KS หรือ สารละลาย 1.5%KS ร่วมกับ 0.02%PAA กับผลส้มชุดควบคุมที่ 1 และชุดควบคุมที่ 2 พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ภาพ 4.25 และตาราง 4.37)

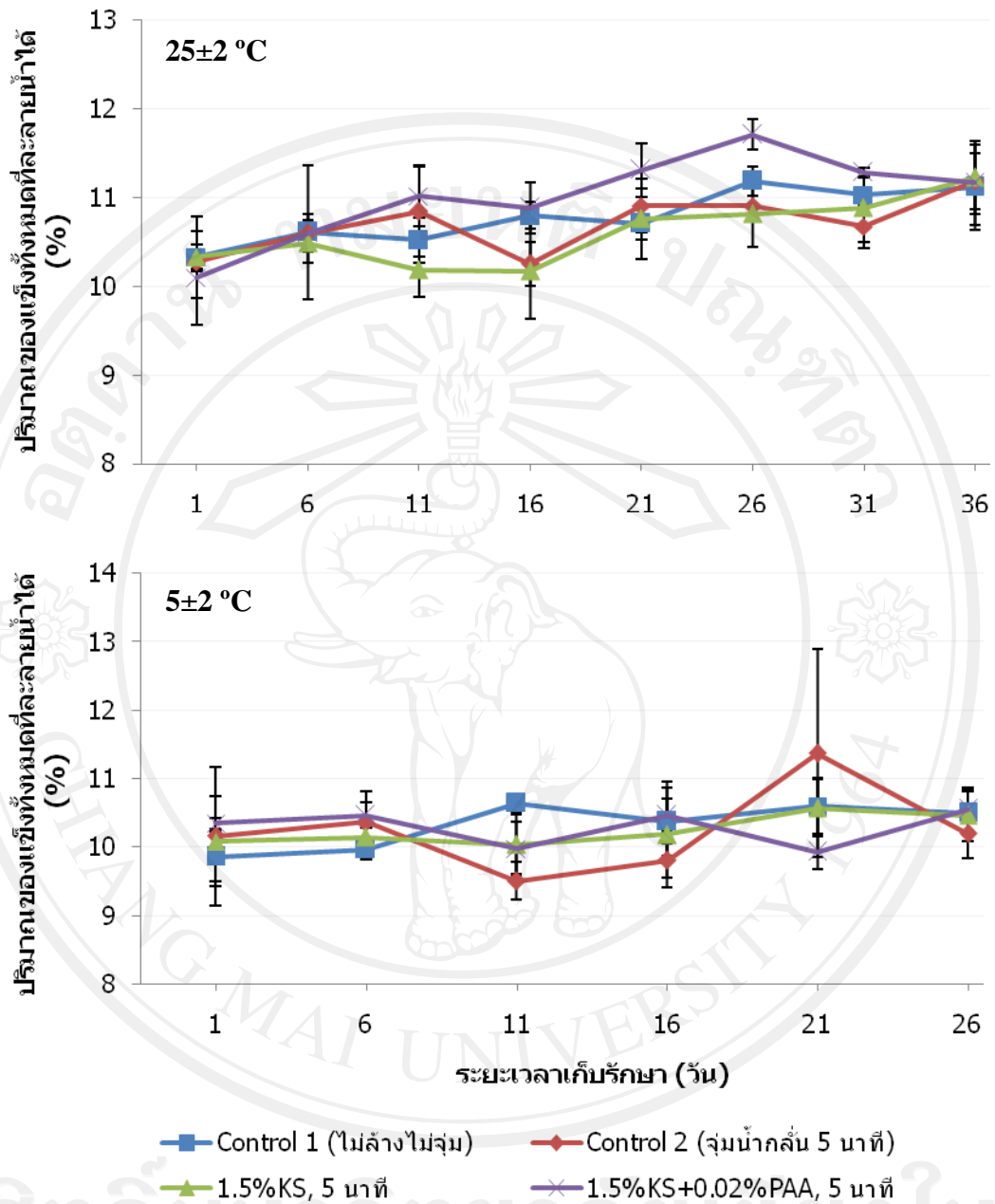
การจุ่มผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งลงในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งทั้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ และที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$

ในการทดลองนี้ ผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งมีอัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดที่ไทเทรตได้ค่อนข้างสูงเมื่อเริ่มต้นและเพิ่มขึ้นเมื่อเก็บรักษาไว้นานขึ้น ผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งจึงมีรสชาติค่อนข้างหวาน การเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ อาจเนื่องมาจากปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ลดลง โดยทั่วไป อัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้สามารถบ่งชี้ความแก่และคุณภาพ

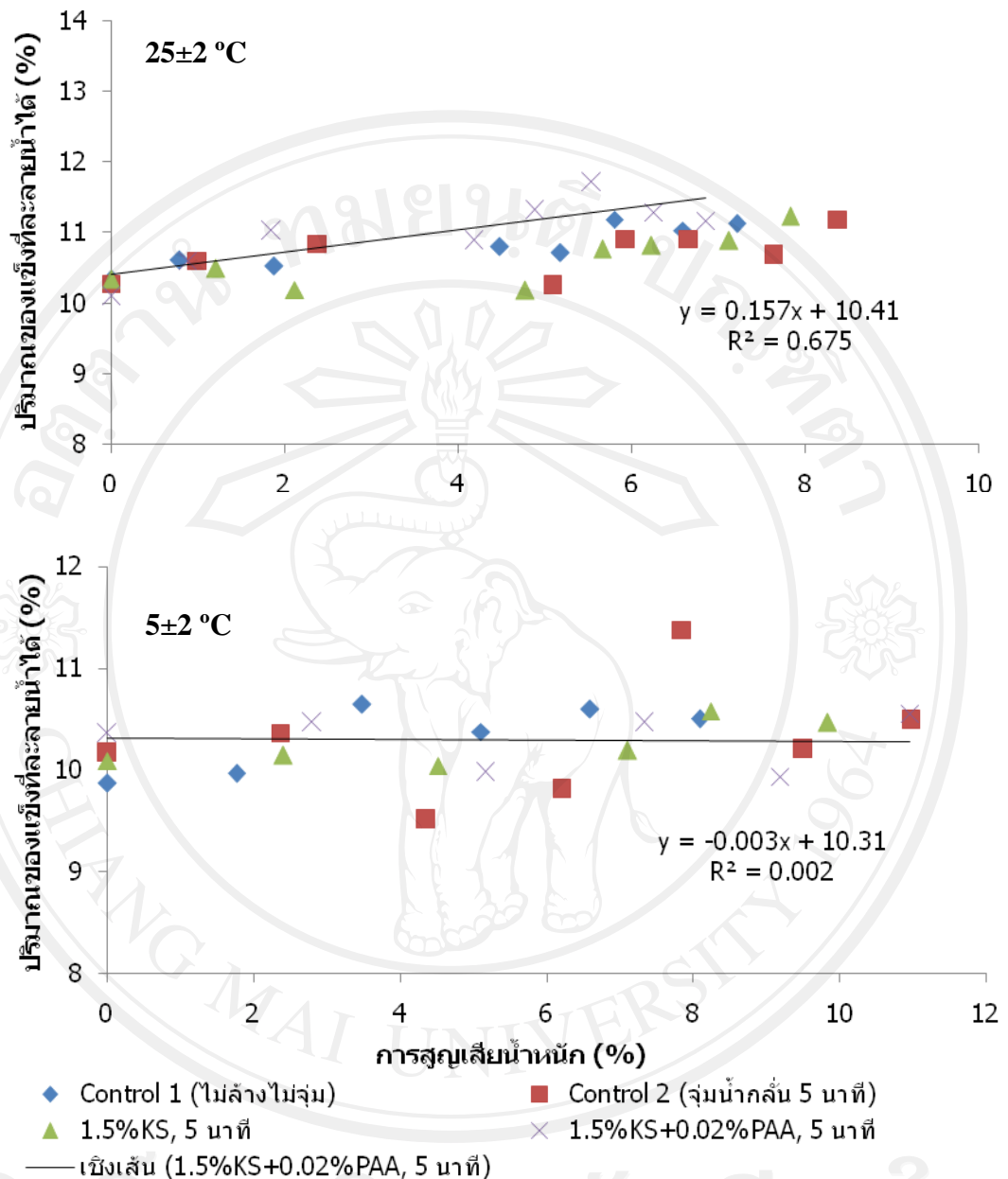
ของผลิตผล (คณัยและนิธิยา, 2548) จึงนิยมใช้เป็นดัชนีการเก็บเกี่ยว เช่น ดัชนีการเก็บเกี่ยวผลส้มในแคลิฟอร์เนียจะใช้ค่าของอัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดที่ไทเทรตได้ไม่ต่ำกว่า 8 ผลส้มในฟลอริดาไม่ต่ำกว่า 10 และคุณภาพของน้ำคั้นที่ได้รับการยอมรับต้องไม่ต่ำกว่า 13 เป็นต้น (Kimball, 1999) ผลไม้ที่มีอัตราส่วนของของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดที่ไทเทรตได้สูงขึ้นจะมีรสชาติหวานมากขึ้นและเปรี้ยวลดลง

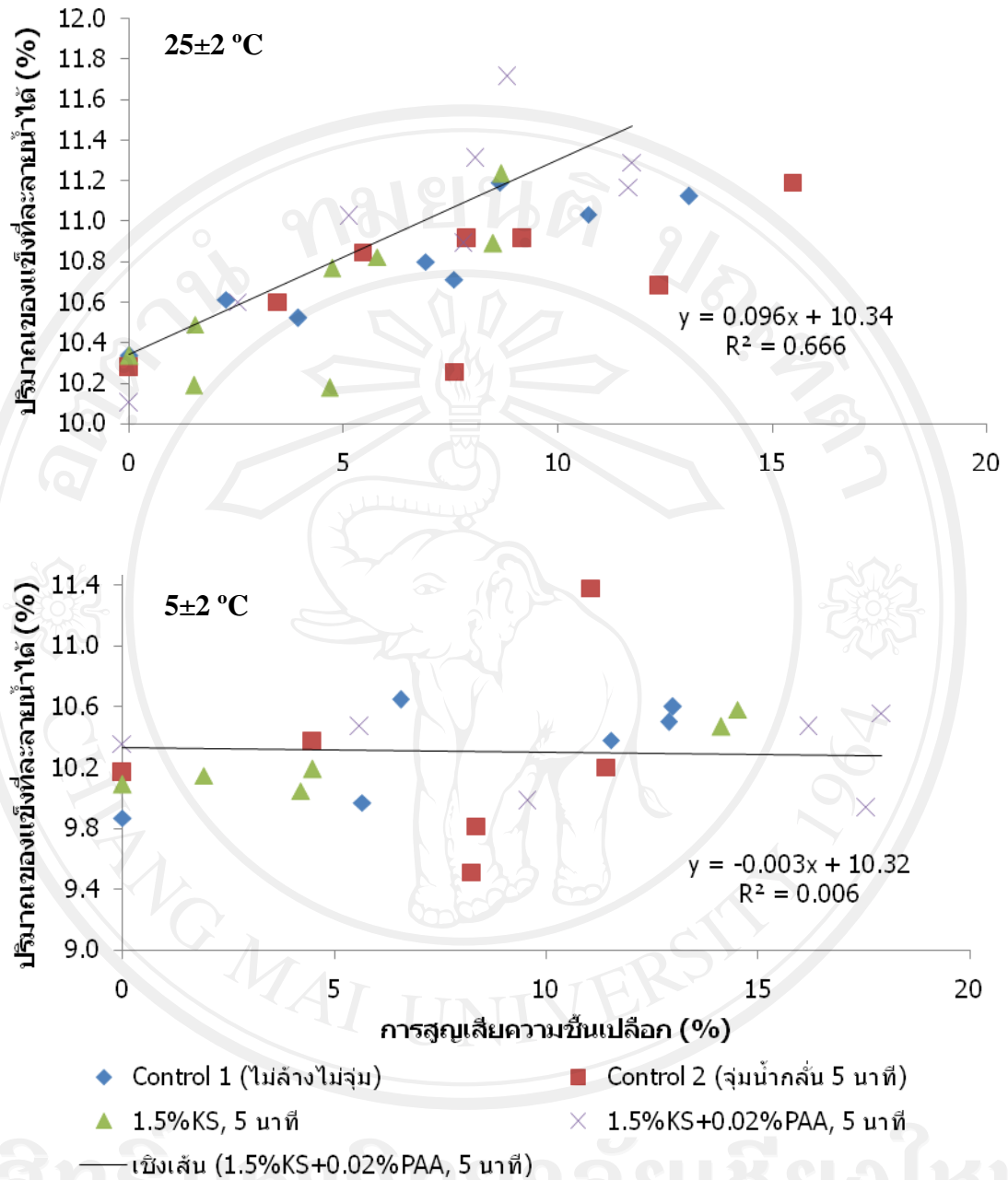
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

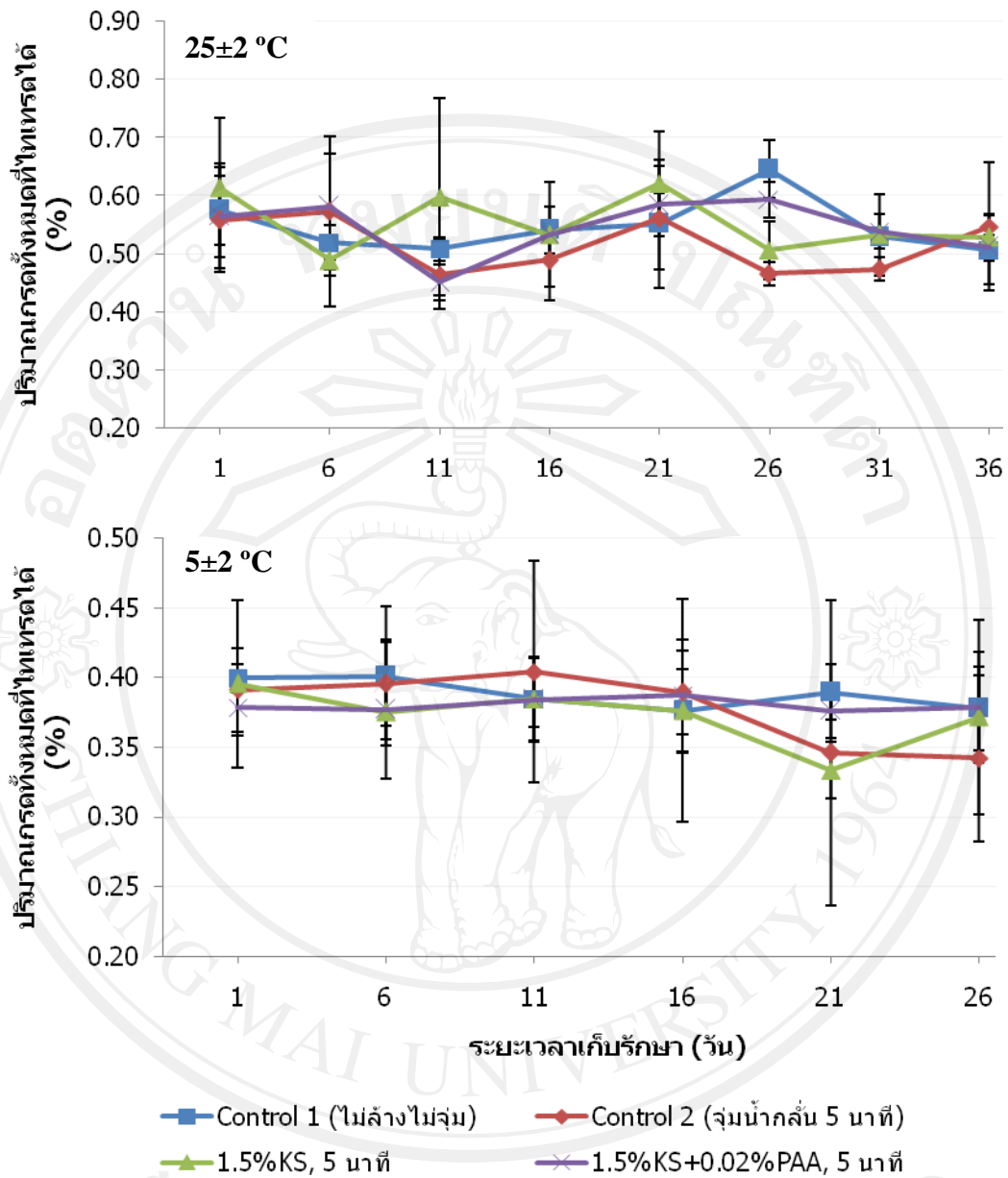
ภาพ 4.21 การเปลี่ยนแปลงปริมาณของแข็งทั้งหมดที่ละลายน้ำได้ของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

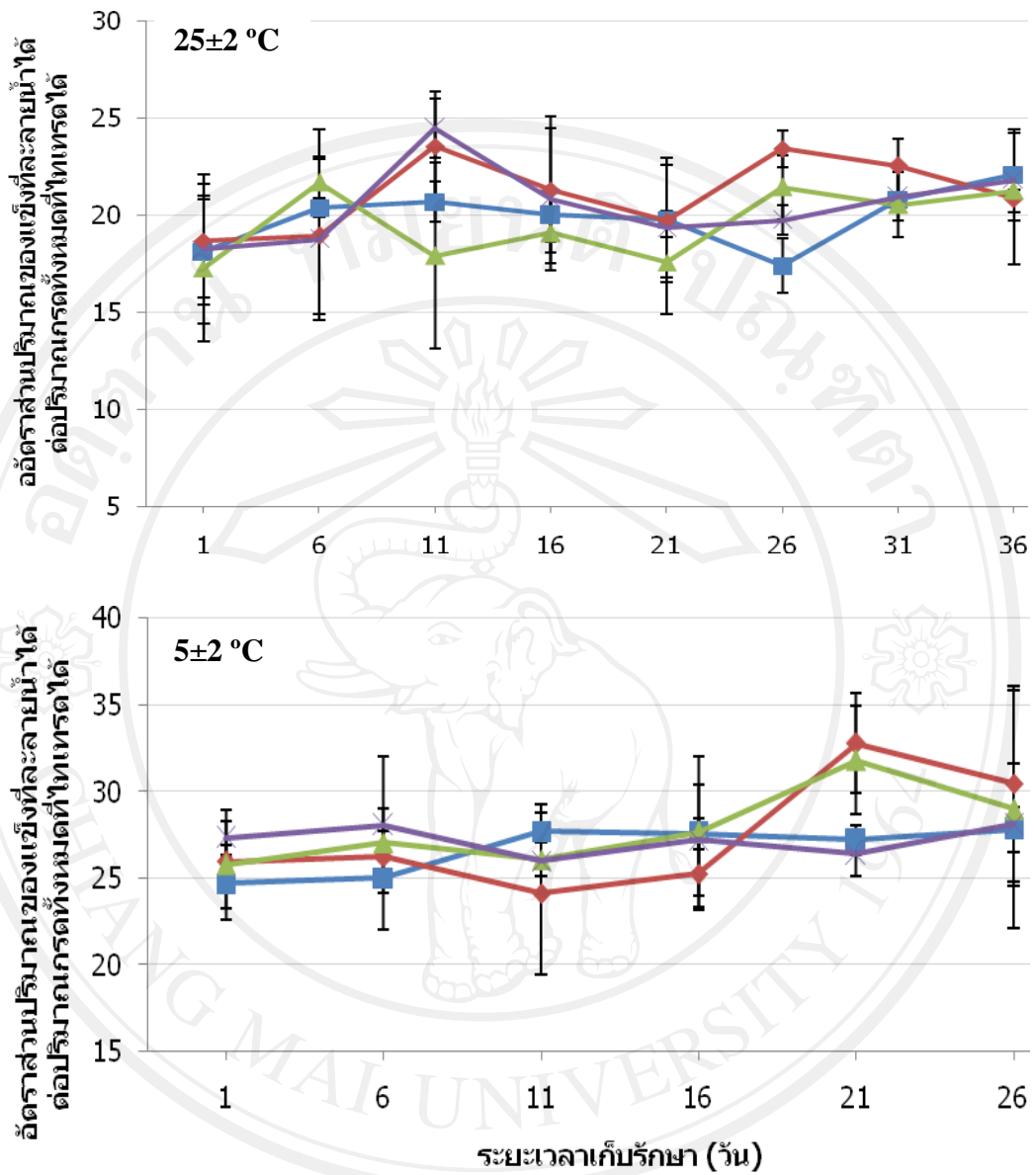
ภาพ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้และเปอร์เซ็นต์การสูญเสีย น้ำหนักของผลสัมพัทธ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือ สารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่ อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วันและที่ อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

ภาพ 4.23 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้และเปอร์เซ็นต์การสูญเสียความชื้นเปลือกของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

ภาพ 4.24 การเปลี่ยนแปลงปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลสัมพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

■ Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม) ◆ Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 5 นาที)
▲ 1.5%KS, 5 นาที × 1.5%KS+0.02%PAA, 5 นาที

ภาพ 4.25 อัตราส่วนปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

ตาราง 4.32 การเปลี่ยนแปลงปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด (%)				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	10.33a±0.46	10.28a±0.10	10.33a±0.14	10.10a±0.53	3.51
6	10.61a±0.75	10.60a±0.21	10.49a±0.22	10.60a±0.15	3.90
11	10.52a±0.25	10.84a±0.51	10.19a±0.30	11.02a±0.34	3.44
16	10.80a±0.15	10.26a±0.25	10.18a±0.54	10.89a±0.29	3.25
21	10.71a±0.40	10.91a±0.30	10.77a±0.24	11.31a±0.30	2.88
26	11.19ab±0.16	10.91b±0.02	10.82b±0.37	11.71a±0.17	1.94
31	11.03a±0.20	10.68a±0.24	10.89a±0.39	11.29a±0.05	2.31
36	11.12a±0.48	11.19a±0.32	11.23a±0.41	11.17a±0.47	3.77

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.33 การเปลี่ยนแปลงปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของผลสัมพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ เป็นเวลา 26 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด (%)				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	9.87a±0.37	10.17a±1.01	10.09a±0.65	10.36a±0.08	6.20
6	9.97a±0.15	10.37a±0.46	10.14a±0.22	10.47a±0.19	2.75
11	10.64a±0.13	9.51b±0.27	10.04ab±0.44	9.98ab±0.39	3.29
16	10.38a±0.50	9.81a±0.25	10.19a±0.77	10.47a±0.24	4.83
21	10.60a±0.41	11.38a±1.52	10.58a±0.42	9.93a±0.26	7.77
26	10.50a±0.32	10.20a±0.35	10.47a±0.38	10.56a±0.31	3.27

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกัน ในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกัน ในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.34 การเปลี่ยนแปลงปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 36 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ (%)				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	0.58 \pm 0.06	0.56 \pm 0.09	0.61 \pm 0.12	0.57 \pm 0.09	15.47
6	0.52 \pm 0.03	0.57 \pm 0.10	0.49 \pm 0.08	0.58 \pm 0.12	16.51
11	0.51 \pm 0.02	0.46 \pm 0.06	0.60 \pm 0.17	0.45 \pm 0.03	18.67
16	0.54 \pm 0.04	0.49 \pm 0.07	0.53 \pm 0.01	0.53 \pm 0.09	12.05
21	0.55 \pm 0.11	0.56 \pm 0.09	0.62 \pm 0.09	0.58 \pm 0.02	14.38
26	0.65 \pm 0.05	0.47 \pm 0.02	0.51 \pm 0.05	0.59 \pm 0.03	8.09
31	0.53 \pm 0.01	0.47 \pm 0.02	0.53 \pm 0.07	0.54 \pm 0.03	6.09
36	0.51 \pm 0.06	0.55 \pm 0.11	0.53 \pm 0.04	0.51 \pm 0.02	12.07

- หมายเหตุ
- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
 - ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.35 การเปลี่ยนแปลงปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลสัมพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ เป็นเวลา 26 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ (%)				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	0.40a \pm 0.01	0.39a \pm 0.03	0.40a \pm 0.06	0.38a \pm 0.02	8.11
6	0.40a \pm 0.05	0.40a \pm 0.03	0.38a \pm 0.02	0.38a \pm 0.05	8.14
11	0.39a \pm 0.03	0.40a \pm 0.08	0.39a \pm 0.02	0.38a \pm 0.03	11.49
16	0.38a \pm 0.03	0.39a \pm 0.03	0.38a \pm 0.08	0.39a \pm 0.04	11.74
21	0.39a \pm 0.02	0.35bc \pm 0.11	0.33c \pm 0.02	0.38ab \pm 0.02	0.00
26	0.38a \pm 0.03	0.34a \pm 0.06	0.37a \pm 0.07	0.38a \pm 0.04	14.87

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกัน ในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกัน ในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.36 อัตราส่วนปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลสัมพัทธ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	อัตราส่วนปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	18.13±a2.72	18.69a±2.92	17.29a±3.76	18.26a±3.85	18.52
6	20.41a±0.51	18.98a±4.07	21.72a±2.73	18.77a±4.14	16.13
11	20.71a±1.03	23.58a±2.80	17.92a±4.80	24.50a±1.55	13.51
16	20.02a±1.38	21.32a±3.78	19.10a±1.00	20.84a±3.66	13.01
21	19.80a±3.21	19.72a±2.92	17.58a±2.67	19.35a±0.49	13.40
26	17.40c±1.41	23.44a±0.95	21.46ab±1.67	19.76bc±0.76	6.09
31	20.83a±0.22	22.58a±1.39	20.55a±1.69	20.99a±1.23	5.93
36	22.10a±2.34	20.87a±3.37	21.29a±1.10	21.83a±0.52	9.95

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.37 อัตราส่วนปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ของผลสัมพัทธ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ เป็นเวลา 26 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	อัตราส่วนปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ต่อปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	24.71a \pm 1.46	25.97a \pm 0.96	25.81a \pm 3.16	27.36a \pm 0.98	7.21
6	25.05a \pm 2.98	26.26a \pm 1.44	27.08a \pm 1.95	28.09a \pm 3.95	10.36
11	27.72a \pm 1.56	24.15a \pm 4.67	26.10a \pm 0.99	26.02a \pm 1.81	10.27
16	27.59a \pm 0.91	25.29a \pm 2.13	27.67a \pm 4.35	27.24a \pm 3.22	10.93
21	27.22ab \pm 0.83	32.79a \pm 2.88	31.83ab \pm 3.13	26.42b \pm 1.31	7.65
26	27.84a \pm 1.28	30.40a \pm 5.64	29.00a \pm 6.88	28.11a \pm 3.54	16.74

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

จ. ค่าพีเอช

ผลการวัดค่าพีเอชของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ พบว่าเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษาในวันที่ 1 ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีค่าพีเอชเท่ากับ 3.78, 3.83, 3.76 และ 3.86 ภายหลังการเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 31 วัน ผลส้มมีค่าพีเอชเท่ากับ 3.93, 4.03, 3.98 และ 3.99 ตามลำดับ ค่าพีเอชของผลส้มในทุกชุดการทดลองเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตลอดระยะเวลาในการเก็บรักษา (ภาพ 4.26 และตาราง 4.38) แสดงว่า การใช้สารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่าพีเอชของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$

ผลการวัดค่าพีเอชของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ พบว่าเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษาในวันที่ 1 ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีค่าพีเอชเท่ากับ 4.01, 4.01, 3.95 และ 4.13 ภายหลังการเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 21 วัน ผลส้มมีค่าพีเอชเท่ากับ 4.00, 4.13, 4.22 และ 3.99 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบค่าพีเอชของผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA กับผลส้มชุดควบคุมที่ 1 และชุดควบคุมที่ 2 พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ภาพ 4.26 และตาราง 4.39) แสดงว่า การจุ่มผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่าพีเอชในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$

ดังนั้น การใช้สารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่าพีเอชของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งทั้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ และที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ การที่ผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งมีค่าพีเอชโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ เมื่อเก็บรักษาไว้นานขึ้น สอดคล้องกับปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ที่ลดลง ซึ่งการเพิ่มขึ้นของค่าพีเอชและการลดลงของปริมาณกรดทั้งหมดที่ไทเทรตได้ส่งผลทำให้สเปรี้ยวของผลส้มลดลงด้วย (คณัยและนิธิยา, 2548)

จ. ปริมาณวิตามินซี

ผลการวิเคราะห์ปริมาณวิตามินซีของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษาในวันที่ 1 พบว่าผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีปริมาณวิตามินซีเท่ากับ 19.87, 19.02, 19.66 และ 19.87 มิลลิกรัม/100 กรัม น้ำส้มคั้น ตามลำดับ (ปริมาณวิตามินซีเริ่มต้นเฉลี่ย 19.61 มิลลิกรัม/100 กรัม น้ำส้มคั้น) ภายหลังจากเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 31 วัน ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ ปริมาณวิตามินซีของผลส้มลดลงเหลือเท่ากับ 16.67, 17.38, 16.85 และ 17.03 มิลลิกรัม/100 กรัม น้ำส้มคั้น ตามลำดับ (ปริมาณวิตามินซีเฉลี่ยลดลงเหลือเท่ากับ 16.98 มิลลิกรัม/100 กรัม น้ำส้มคั้น) ซึ่งเท่ากับผลส้มมีปริมาณวิตามินซีลดลงจากเมื่อเริ่มต้นประมาณ 13.41% โดยผลส้มในทุกชุดการทดลองมีปริมาณวิตามินซีลดลงอย่างช้าๆ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตลอดระยะเวลาในการเก็บรักษา (ภาพ 4.27 และตาราง 4.40)

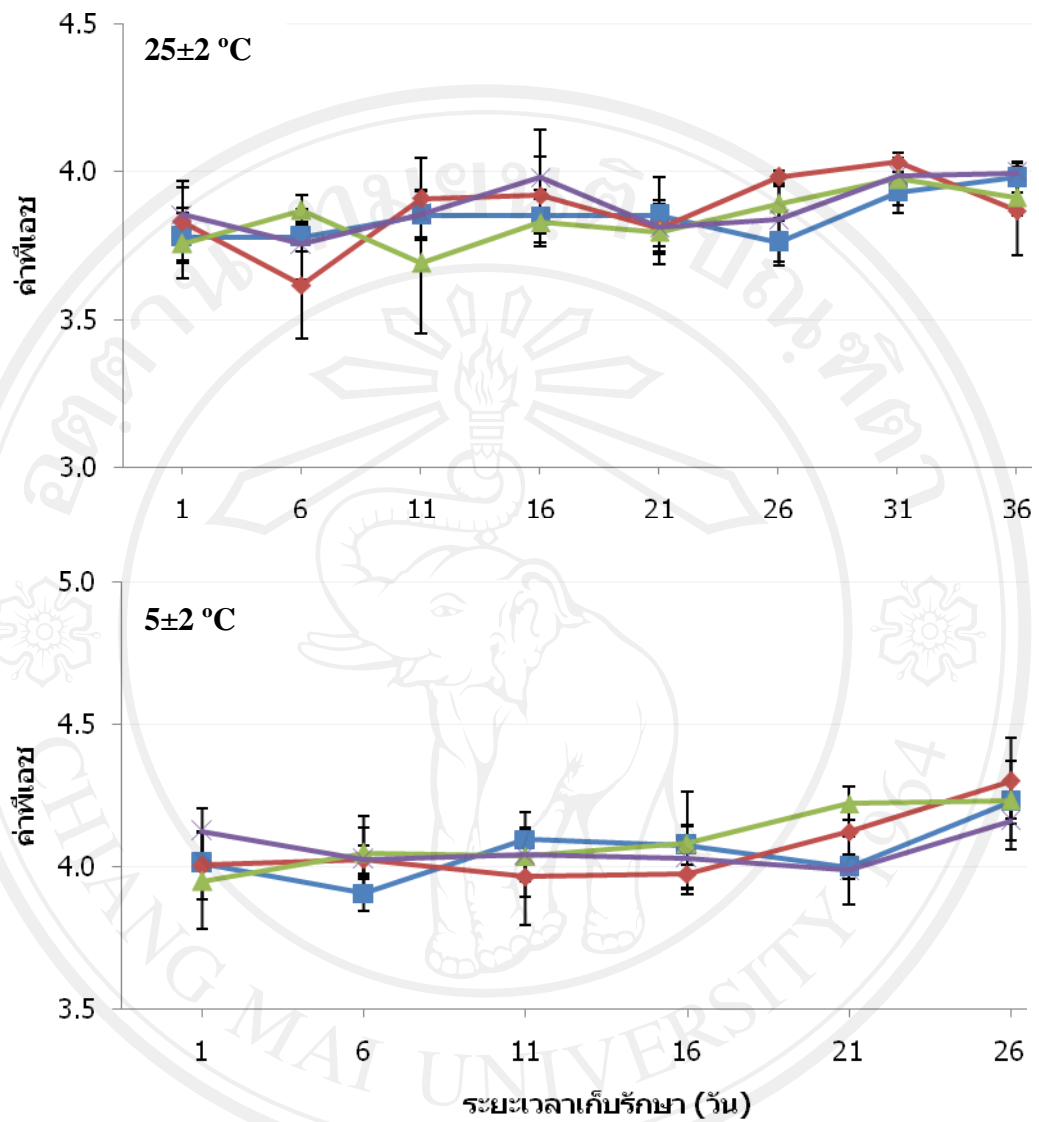
การเก็บรักษาผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ พบว่าเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษาในวันที่ 1 ผลส้มชุดควบคุมที่ 1 ที่ไม่ผ่านการล้างและไม่จุ่มในน้ำกลั่น ชุดควบคุมที่ 2 ที่จุ่มในน้ำกลั่น ผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS และผลส้มที่ผ่านการจุ่มในสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA มีปริมาณวิตามินซีเท่ากับ 19.35, 19.35, 19.53 และ 19.53 มิลลิกรัม/100 กรัม น้ำส้มคั้น ตามลำดับ (ปริมาณวิตามินซีเริ่มต้นเฉลี่ย 19.44 มิลลิกรัม/100 กรัม น้ำส้มคั้น) ภายหลังจากเก็บรักษาไว้เป็นเวลา 21 วัน ผลส้มมีปริมาณวิตามินซีเท่ากับ 18.82, 18.82, 17.74 และ 19.18 มิลลิกรัม/100 กรัม น้ำส้มคั้น และเมื่อเก็บรักษาไว้นานเป็นเวลา 31 วัน ผลส้มมีปริมาณวิตามินซีเท่ากับ 19.00, 18.28, 18.82 และ 18.64 มิลลิกรัม/100 กรัม น้ำส้มคั้น ตามลำดับ (ปริมาณวิตามินซีลดลงเฉลี่ยเหลือเท่ากับ 18.64 และ 18.69 มิลลิกรัม/100 กรัม น้ำส้มคั้น ตามลำดับ) แสดงว่า ผลส้มมีปริมาณวิตามินซีลดลงจากเมื่อเริ่มต้นเก็บรักษาประมาณ 4.12 และ 3.86% ตามลำดับ และผลส้มทุกชุดการทดลองมีปริมาณวิตามินซีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตลอดระยะเวลาในการเก็บรักษา (ภาพ 4.27 และตาราง 4.41)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การใช้สารละลาย 1.5% KS และสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณวิตามินซีของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งทั้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ และที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 3\%$ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงปริมาณวิตามินซีของผลส้มอาจเกิดจากสภาพแวดล้อมในการเก็บรักษา หากกำหนดให้ผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในระหว่าง

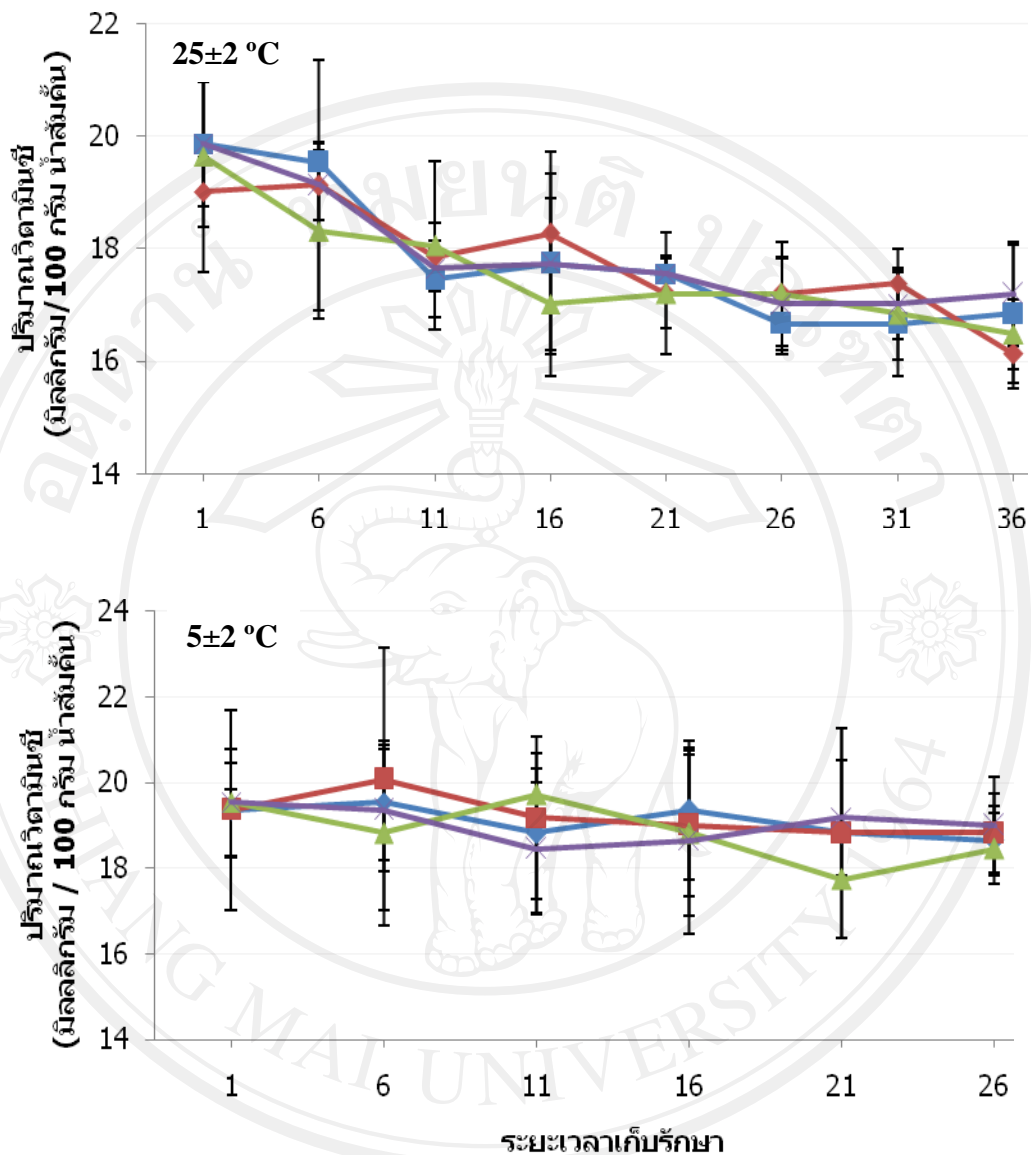
เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 31 วัน สูญเสียวิตามินซี (13.41%) เท่ากับ 100% แล้ว ผลสัมพัทธ์สายน้ำผึ้งในระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส สูญเสียวิตามินซีเพียง 30.72 และ 28.78% เมื่อเก็บรักษาเป็นเวลา 21 และ 31 วัน ตามลำดับ แสดงว่า การเก็บรักษาผลสัมพัทธ์สายน้ำผึ้งไว้ที่อุณหภูมิต่ำ ช่วยชะลอการสูญเสียวิตามินซีได้ ในขณะที่อุณหภูมิสูงส่งผลให้ปริมาณวิตามินซีสลายตัวได้ง่าย ผลสัมพัทธ์สายน้ำผึ้งในระหว่างการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 21 องศาเซลเซียส ปริมาณวิตามินซีจะลดลงมากกว่าผลสัมพัทธ์ในระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5, 10 และ 15 องศาเซลเซียส (วงเดือน, 2546)

ปริมาณวิตามินซีในผลสัมพัทธ์แตกต่างกันไปตามชนิดและสายพันธุ์ด้วย ผลสัมพัทธ์พริมองต์ สีทอง และสายน้ำผึ้ง มีปริมาณวิตามินซีมากเป็นลำดับหนึ่ง สอง และสาม ตามลำดับ เมื่อเก็บรักษาไว้นานขึ้นปริมาณวิตามินซีของผลสัมพัทธ์ลดลงและแปรผันตามชนิดและสายพันธุ์ของผลสัมพัทธ์ด้วยเช่นกัน ผลสัมพัทธ์พริมองต์ สีทอง และสายน้ำผึ้งเมื่อเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 26 ± 2 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 10 วัน ปริมาณวิตามินซีลดลงเท่ากับ 41.08, 18.90 และ 12.15% ตามลำดับ ผลสัมพัทธ์พริมองต์ปริมาณวิตามินซีลดลงมากที่สุด และผลสัมพัทธ์สายน้ำผึ้งปริมาณวิตามินซีลดลงน้อยที่สุดเป็นต้น (วารลัญช์และคณะ, 2549)

นอกจากนี้ การสูญเสียน้ำออกจากผลสัมพัทธ์ทำให้สูญเสียวิตามินซีได้ด้วยเช่นกัน (จริงแท้, 2544) ดังนั้น การเพิ่มความชื้นสัมพัทธ์ระหว่างการเก็บรักษาผลสัมพัทธ์จะช่วยรักษาความสด ลดการสูญเสียวิตามินซี และคงคุณค่าทางโภชนาการของผลสัมพัทธ์ไว้ได้

ภาพ 4.26 การเปลี่ยนแปลงค่าพีเอชของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม) Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น 5 นาที)
 1.5%KS, 5 นาที 1.5%KS+0.02%PAA, 5 นาที

ภาพ 4.27 การเปลี่ยนแปลงปริมาณวิตามินซีของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95±3% เป็นเวลา 36 วัน และที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

ตาราง 4.38 การเปลี่ยนแปลงค่าพีเอชของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 36 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ค่าพีเอช				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	3.78a±0.08	3.83a±0.14	3.76a±0.12	3.86a±0.09	2.88
6	3.78a±0.05	3.62a±0.18	3.87a±0.05	3.76a±0.12	3.04
11	3.85a±0.08	3.91a±0.14	3.69a±0.24	3.86a±0.08	3.88
16	3.85a±0.09	3.92a±0.13	3.83a±0.08	3.98a±0.16	3.04
21	3.85a±0.13	3.81a±0.06	3.80a±0.11	3.81a±0.08	2.62
26	3.76a±0.08	3.98a±0.02	3.89a±0.06	3.84a±0.14	2.16
31	3.93a±0.07	4.03a±0.01	3.98a±0.09	3.99a±0.06	1.59
36	3.98a±0.05	3.87a±0.15	3.91a±0.06	4.00a±0.04	2.12

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.39 การเปลี่ยนแปลงค่าพีเอชของผลสัมพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5±2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65±3% เป็นเวลา 26 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ค่าพีเอช				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	4.01a±0.02	4.01a±0.12	3.95a±0.17	4.13a±0.08	2.72
6	3.91a±0.06	4.03a±0.05	4.05a±0.09	4.03a±0.15	2.37
11	4.10a±0.03	3.97a±0.17	4.04a±0.09	4.04a±0.15	3.03
16	4.08a±0.07	3.98a±0.05	4.08a±0.18	4.03a±0.11	2.71
21	4.00b±0.04	4.13ab±0.08	4.22a±0.06	3.99b±0.12	1.90
26	4.23a±0.06	4.30a±0.15	4.24a±0.14	4.16a±0.10	2.79

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกัน ในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกัน ในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.40 การเปลี่ยนแปลงปริมาณวิตามินซีของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $95 \pm 3\%$ เป็นเวลา 36 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ปริมาณวิตามินซี (มิลลิกรัม/100 กรัม น้ำส้มคั้น)				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	19.87a \pm 1.11	19.02a \pm 2.25	19.66a \pm 2.06	19.87a \pm 1.11	8.74
6	19.55a \pm 0.35	19.14a \pm 2.14	18.31a \pm 1.56	19.14a \pm 2.22	9.12
11	17.46a \pm 0.69	17.86a \pm 0.00	18.06a \pm 1.50	17.66a \pm 0.34	4.74
16	17.74a \pm 1.61	18.28a \pm 2.46	17.03a \pm 0.82	17.74a \pm 2.00	8.64
21	17.56a \pm 0.31	17.20a \pm 0.93	17.20a \pm 1.08	17.56a \pm 0.31	4.28
26	16.67a \pm 0.54	17.20a \pm 0.93	17.20a \pm 0.93	17.03a \pm 0.82	4.81
31	16.67a \pm 0.93	17.38a \pm 0.82	16.85a \pm 0.82	17.03a \pm 0.62	4.74
36	16.85a \pm 1.24	16.13a \pm 1.08	16.49a \pm 0.62	17.20a \pm 0.93	5.96

หมายเหตุ - ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกันในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test

ตาราง 4.41 การเปลี่ยนแปลงปริมาณวิตามินซีของผลส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งที่ผ่านการจุ่มในสารละลาย 1.5% KS หรือสารละลายผสม 1.5% KS กับ 0.02% PAA เป็นเวลา 5 นาที ระหว่างเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 5 ± 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ $65\pm 3\%$ เป็นเวลา 26 วัน

เวลาเก็บรักษา (วัน)	ปริมาณวิตามินซี (มิลลิกรัม/100 กรัม น้ำส้มคั้น)				C.V. (%)
	Control 1 (ไม่ล้างไม่จุ่ม)	Control 2 (จุ่มน้ำกลั่น)	1.5%KS	1.5%KS +0.02%PAA	
1	19.35a \pm 1.10	19.35a \pm 2.34	19.53a \pm 0.31	19.53a \pm 1.24	8.02
6	19.53a \pm 1.35	20.07a \pm 3.06	18.82a \pm 2.15	19.35a \pm 1.42	10.86
11	18.82a \pm 1.86	19.18a \pm 1.89	19.71a \pm 0.62	18.46a \pm 1.55	8.24
16	19.35a \pm 1.61	19.00a \pm 1.64	18.82a \pm 1.94	18.64a \pm 2.17	9.79
21	18.82a \pm 2.46	18.82a \pm 2.46	17.74a \pm 0.00	19.18a \pm 1.35	10.03
26	18.64a \pm 0.82	18.82a \pm 0.93	18.46a \pm 0.82	19.00a \pm 1.12	4.97

หมายเหตุ

- ตัวเลขที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ย \pm ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่ต่างกัน ในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test
- ตัวอักษรภาษาอังกฤษพิมพ์เล็กที่เหมือนกัน ในแนวนอนเดียวกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p=0.05$) เมื่อทดสอบด้วยวิธี Turkey's test